

WESTERN ROMAN
LASSO
cijena 25 d broj 515

LINC!

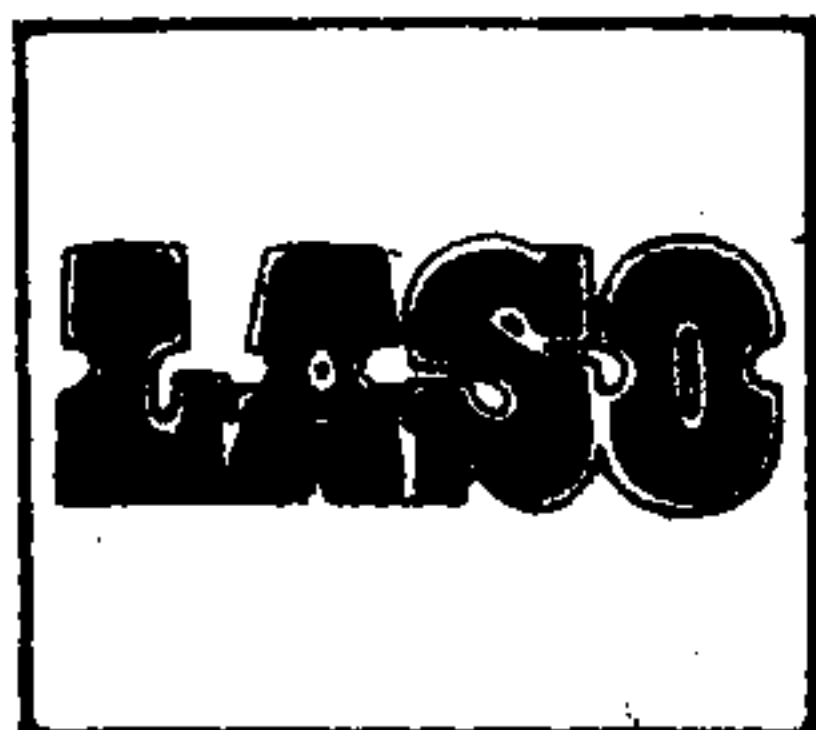

John Grey:

LINČ!

LASO 515

JOHN GREY: LINČI

Naslov originala: LYNCHJUSTIZ

Recenzija: Mladen Stary, književnik

Copyright: Pabel Verlag, München,

Prijevod: T. Vodopija

Grafički urednik: Ivica Bartolić

Urednik: **Marcel Čukli**

SAVJET REDAKCIJE: Josip Adaković, dr Vladimir Anić, **dr Adolf Dragičević** (predsjedavajući), Nenad Brixy, Ljudevit Bauer, inž. Vesna Gazdag, Igor Golik, Marija Jurela, Borivoj Jurković, Želimir Košćević, Nada Šoljan, Ismet Voljčević, Ana Župan-Bender – **GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:** Borivoj Jurković

LASO – Izlazi svaki tjedan – Izdavač: RO Novinsko-izdavačka djelatnost SOUR-a „Vjesnik“ n.solo., 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4 – Adresa uredništva: „Laso“, Redakcija „Romani i stripovi“, 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4, telefon: (041) 515-555 i 519-555 – Tisak: RO Štamparska djelatnost „Vjesnik“ n. sol. o. – OOUR Novinska rotacija n. sub. o. i OOUR TM n. sub.o., 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4.

Copyright (sva prava za Jugoslaviju) „Vjesnikova“ Press agencija Zagreb. Cijena pretplate za godinu dana iznosi 1300 d ili 1170 d s popustom od 10 posto, a za 6 mjeseci 650 d ili 585 d s popustom. Samo unaprijed plaćena pretplata osigurava popust od 10 posto. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa 30101-833-1216 SOUR „Vjesnik“, Interna banka, s oznakom za „Laso“. Cijena za inozemstvo: DM 1,80, ASCH 10,00, SFRS 2,00, HFL 2,00. – Cijena inozemne pretplate za šest mjeseci: DM 36,00, SKR 63,00, ASCH 250,00, FF 74,00, SFRS 36,00 HFL 27,00, US\$ 15,00 – Uplata za devizni račun 30101-37-7210-256 – Privredna banka Zagreb (za „Laso“).

Ekonomska propaganda: „Vjesnik“, Agencija za Marketing, Zagreb, Trg bratstva i jedinstva 6. Zadnja kolor-stranica 13.000 d c/b stranica 9000 d.

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7-1973 od 26 XI 1973.

LASO 515 izlazi 26. 08.1983.

I

Neočekivano je počelo kišiti. Sivi, tmasti oblaci prekriše plavo nebo. Dvojicu jahača koji su dolazili iz smjera Dumasa na cesti prema Spearmanu, uz rub šikare, zatekla je kiša. Vrućinu je ubrzo ublažio hladan vjetar.

Jahači skrenuše konje s puta i skloniše se pod gusto žbunje upravo u trenutku kada su prve teške kapi pale na isušeno tlo.

Podalje na istoj cesti druga dva čovjeka također su bijesno psujući tražila zaklon od kiše. Teške kapi muklo su odzvanjale o gusti lisnati krov. Ubrzo je njihovo monotono udaranje upilo u sebe svaki drugi zvuk divlje šikare.

Svuda unaokolo stvoriše se lokve. Pljusak je trajao oko sat vremena. Suncem isušena zemlja žedno je upijala svaku kapljicu, ali se vrijeme ponovo naglo promijenilo.

Jaki južni vjetar rastjerao je oblake i ubrzo sunce zasja istom jačinom kao i prije kiše.

Kad se zrak još jače ugrijao, tlo se počelo postepeno isparavati. Kišni oblaci odlutaše prema istoku. Smeđa zemlja,

naglo isušena, mjestimično je popucala.

Dvojica jahača koje je kiša zatekla na rubu šikare izašla su iz zaklona gustih krošnji i izvela konje na čistinu. Zahvaljujući gustoći krošnji gotovo uopće nisu pokisli. Pokrivače što su ih bili prebacili preko leđa složili su u zavežljaj i pričvrstili za sedla.

Bili su Meksikanci. Pristalo odjeveni nosili su oko bokova pričvršćene lovačke noževe dugih oštrica, jedino oružje što su imali uza se. Osvrnuše se oko sebe. Od uske staze kojom su dojahali bili su udaljeni pedesetak metara. Šutke stegnuše remenje sedla.

Uzjahali su i usmjerili konje prema uskoj stazi. Zrak je postajao sve topliji, nebo se razvedrilo i nevremenu gotovo da više nije bilo ni traga. Meksikanci su jahali u Spearman, na sjever.

Meksikanci ostaviše granicu šikare za sobom i skrenuše u prostrano brežuljkasto područje. Trava je ovdje bila sve gušća i samo su još mjestimice nailazili na smeđe mrlje suncem opržene zemlje ili pokoji

trnoviti grm što se doimao kao da je zalutao na pašnjak.

Jedan od jahača okrenuo je glavu. Usko tamno lice obasjano suncem doimalo se kao izrađeno od bakra.

— Pablo, imaš li duhana? — upitao je i prekinuo dugu šutnju.

Drugi jahač samo kimne. Otvorio je bisage, izvadio vrećicu s duhanom i pružio je prijatelju koji i dalje jašući vještima prstima smota cigaretu.

— Dobar posao — nasmiješi se zadovoljno Meksikanac i kresne šibicom.

— Zaista dobar — nasmije se drugi. — Tri tisuće u zlatu u današnje je vrijeme dovoljno da se kupi pola Teksasa, ali ljudi Teksašani i dalje misle da mogu dobiti rat. Nego, što se to nas uopće tiče? Pitam te, prijatelju, je li to naša briga? Nije!

— nasmijao se zadovoljno. — Pobunjenička vojska kupuje naše konje. Nitko osim vojske sada u Teksasu ne kupuje konje. Dakle, prodajemo konje vojsci. U sljedećoj bici Jenki će im pobiti sve konje i tako će naši kupci biti primorani nabaviti baviti Zaista su ljudi! Budući da mi na njihovoj ludosti vrlo dobro zarađujemo, može nam samo odgovarati da se nisu opametili — smijao se Meksikanac.

— Jednoga će dana rat ipak završiti — zamišljeno je otpuhnuo dim cigarete drugi jahač — Nitko u Teksasu neće imati ništa osim bezvrijednih novčanica, a mi ćemo imati zlato! Shvaćaš li, prijatelju? Zlato! Kada završi rat, moći ćemo kupiti što god želimo. Sve ćemo ih imati u džepu.

Zašutio je i povukao široki sombrero dublje na čelo. Tlo se u međuvremenu sasvim osušilo i grubi pijesak škripao je pod konjskim kopitama. Sa tla se podizala prašina u malim oblacima.

— Gdje si spremio novac? — upita Meksikanac bakrenastalica.

Pablo, njegov prijatelj, zadovoljno dodirne rukom bisage.

— Tri tisuće dolara za tri stotine konja — smiješio se Pablo.

Napola dogorjela cigareta visila mu je u uglu usana.

— Kakav će to biti život kad budemo mogli sav taj novac trošiti — nastavio je Pablo. — Rat će biti završen za najviše godinu dana i tko tada u Teksasu bude imao novca, bit će veliki čovjek. Mi ćemo imati imetak i kupit ćemo zemlju, trgovine i uopće sve što budemo željeli. Strpi se još malo, prijatelju!

Obojica su se nasmijala i nastavila kovati planove, ne sluteći da od svih tih planova neće biti ništa, jer im je preostalo još samo petnaestak minuta života.

* * *

U to vrijeme nedaleko od te dvojice druga dva čovjeka, Meksikanac i bijelac, odjeće promoćene od kiše, skinuli su šešire i ljutito psovali. Svukli su kratke kapute i košulje i brisali se pokrivačima iako su i oni bili prilično vlažni.

Meksikanac je otišao do brežuljka na rubu puta. Zakapčao je košulju i lagano podrhtavao od hladnoće. Sunce je sijalo sve jače i znao je da će se

ubrzio zagrijati. Bio je niska rasta, koščat i čvrst. Polako se kretao prema brežuljku.

Zabljesnut sve jačim sunčevim zrakama, desnim je dlanom zaklonio oči da bolje vidi. Stajao je tako nekoliko minuta prije nego što mu se koščato tamno lice razvuklo u zadovoljan osmijeh. Nijemo je gurnuo košulju u hlače i okrenuo se. Spustio se s brežuljka i vratio do žbunja.

Sancho Detras je prišao konjima i stao do čovjeka koji je pokrivačima površno trljao mokra tijela životinja. Konji su tiho frktali. Detrasov drug bijaše Teksašanin, visok, širokih ramena, krupan i jak. Doimao se čvrsto poput stijene. Tamnosivi kratki kaput koji je nosio činilo se da će se raspuknuti na njegovim čvrstim ramenima. Svijetla kosa razdijeljena u sredini, začešljana unatrag dosezala je ispod ovratnika. Odgurnuo je šešir na potiljak.

— Dolaze li? — upitao je lica okupana znojem i upitno pogledao Detrasa.

Meksikanac je kimnuo. Mrmljajući, podigao je mokri kratki kaput i privezao ga za sedlo.

— Dolaze — kratko je odgovorio.

— U redu — zadovoljno će Teksašanin. — Već je bilo krajnje vrijeme. Prokleta kiša! Namjeravao sam već odavno biti u Dumasu. Prokleta kiša — ljutito je ponovio pogledavši u nebo.

Prihvatio je uzde i odveo konje dublje u šikaru. Uzeo je pušku marke »spencer« sa sedam metaka i vratio se.

Meksikančeva desnica spustila se nad držak 44-kalibarskog »remingtona«. Izvukao je revolver iz korica. Sunčeva svjetlost obasjala je crnosmeđu osmerokutnu cijev. Meksikanac je zavrteo bubanj da provjeri revolver i vratio ga u korice za opasačem.

Izašli su iz šikare i krenuli prema stazi. Zastali su u zaklonu brežuljka pedesetak metara od staze. Svatko, dolazeći iz smjera juga, mogao ih je opaziti tek pošto bi objahao brežuljak. Nepomično su stajali u zaklonu nijemi i zamišljeni.

Sancho Detras grickao je donju usnu, okrenuo je glavu i tiho se nakašljao.

— Asa, mislim da ću prestati kad obavimo ovaj posao — oklijevajući će Detras. — Dosta mi je!

Asa Mitchel, Teksašanin šutke ga je odmjerio pogledom.

— Htio bih kupiti ranč — nastavio je Meksikanac. — Rat će ubrzo završiti. Samo još budale vjeruju da bi Jug mogao dobiti rat. Čovjek mora znati kad je vrijeme da nešto učini, a ja znam da mi se sada pruža jedinstvena prilika. Mogu za malo novca kupiti ranč i početi novi život. Poslije rata nitko neće pitati odakle sam i što sam do tada radio. Svi će morati početi iz početka i vjerojatno nitko neće ni slutiti da i ja počinjem nešto stvarati, naravno u drugim uvjetima — dodao je smiješeći se.

— Naravno, Sancho — slegnuo je ramenima Mitchel. — Kako želiš. Kad obavimo ovo što smo zamislili, rastat ćemo se i svatko će krenuti svojim

putem. Ionako sam namjera-
vao unajmiti nove ljude. Kad
rat završi, imat ću ljude koji će
bolje odgovarati poslu koji
sam zamislio.

— Znači da si već smislio
nešto novo — olakšano je uz-
dahnuo Meksikanac. — Što
namjeravaš?

— Ima vremena do zavr-
šetka rata — nasmiješio se
Teksašanin. — Jedino što ti
mogu reći jest da možeš biti
miran: kraj rata dočekat ću
spreman!

Obojica su zašutjela. Sunce
je neumorno pržilo pa im je
znoj tekao niz lice i tijelo. Sti-
šao se lagani južni povjetarac
što se podigao poslije kiše.
Zrak je postajao sve topliji, pa
je u dolini već bilo kao u paklu.

— Što ćemo učiniti s onom
dvojicom? — upita Meksika-
nac. — Stići će svaki trenutak.

— Ništa — slegnuo je rame-
nima Mitchel. — Da bismo ih
ovdje zakopali, morali bismo
imati neki alat. Osim toga, ne
smijemo gubiti dragocjeno vri-
jeme. Ostavit ćemo ih jedno-
stavno ležati. Već će ih netko
pronaći i pobrinuti se za njih.
Zemlja je isušena i tvrda. Odja-
hat ćemo šikarom i tako ne-
ćemo ostaviti tragove. Teška
su vremena. Ima mnogo
mrtyih sada, mnogo je razboj-
nika koji su iskoristili činje-
nicu da je većina mladih snaž-
nih ljudi u vojsci i pljačke su
postale dio svakidašnjice.
Nitko neće biti osobito uzrujan
zbog dvojice mrtvih i sumnjam
da će uopće itko krenuti u oz-
biljniju potragu za ubojicama.
Ne bi imalo smisla. Na nas
nitko neće posumnjati. Ne mo-

raš se plašiti. Sancho, nemoj
smetnuti s uma da sam jedan
od onih koji pomaže da se u
ovom kraju održe zakon i red
— dodao je zadovoljno razvu-
kavši lice u opaku grimasu.

— Ti i tvoji ljudi niste baš
rado viđeni u ovom kraju — s
nevjericom strese glavom Mek-
sikanac.

— Gluposti! — odmahnuo je
rukom Mitchel. — Ljudi su
sretni da netko pomaže šerifu
u ovim opasnim vremenima.
Već dvije godine nemamo suca
i svaki prijestupnik mora biti
prevezen u Amarillo. Putem
mnogima polazi za rukom da
pobjegnu i ubrzo nastavljaju
krađe. Sancho, ma koliko da se
pretvaraju, ljudi su ovdje ipak
zahvalni što postoje oni koji
obračunavaju s tim ološem.
Poznat sam kao pošten i ča-
stan građanin. To mnogo znači
ako uistinu namjeravam osno-
vati ovdje neki posao. Kad
završi rat... Ali dosta o tome.
Sada imamo prečeg posla —
prekine usred rečenice i strese
glavom.

Pogledao je prema putu ko-
jim su svakog trenutka očeki-
vali jahače.

— Ubrzo bi trebalo da se po-
jave — zamišljeno će Detras i
čvršće obujmi revolverski
držak.

Usne mu se skupiše u tanku
crtu. Na prvi pogled doimao se
smireno, ali boljem proma-
traču ne bi mogla promaknuti
napetost kojom je netremice
promatrao stazu pred sobom.

Teksašanin, Asa Mitchel, ob-
jema je rukama obujmio »spen-
sericu« i nepomičan, poput
Meksikanca, buljio pred sebe.

Ubrzo se začuo odjek konjskih kopita. Zvuk se sve više približavao, začulo se rzanje, nekoliko riječi dopre do Mitchelovih i Detrasovih ušiju, netko se kratko nasmije. Mitchel podigne pušku i prisloni je na rame.

II

Dvojica Meksikanaca jahala su spokojno ništa ne sluteći. Opijeni vrućinom teško su se održavali u sedlima. Tamna lica bijahu izborna oštrim borama. Visoko na nebu kružila je velika ptica. Često podizahu pogled slijedeći polagano kruženje ptice. Putu nisu ni obraćali osobitu pažnju, a zašto i bi?

Zaobišavši brežuljak iza kojeg su se smjestili Detras i Mitchel, Meksikanci ih uopće nisu opazili. Okrenuli su se tek upozoreni metalnim zvukom napinjanja puške, ali tada je bilo već prekasno da išta poduzmu...

Naglo su okrenuli glave i u trenutku, činilo se, slediše se od čuđenja i užasa. U djeliću sekunde čuđenje i strah oduzeše im mogućnost rasuđivanja. Teško dišući, razrogačenih očiju gledali su u tamne otvore revolverске i puščane cijevi što su prijetile da u svakom trenutku zauvijek rasprše sve njihove želje i nade. Kad je konačno jedan od njih pokušao progovoriti nekoliko riječi, što ih je više promucalo nego izrekao, jedva su se čule dok je tresući se od straha podigao ruke.

— Mo...lim... vas... ne... ne...mojte... pu...cati — prestrašeno je i tiho rekao Meksikanac.

Drugi čak nije mogao ni riječ izustiti.

Asa Mitchel odmjerio ih je zadovoljno. Očekivao ih je. Podigao je pušku i mirno, bez i najmanje kajanja nanišanio u glavu čovjeka pred sobom što ga je gledao vlažnih očiju nemoćan i svjestan da je sve uzalud.

— Ljudi? Zašto? Što? — pokušao je ipak Meksikanac. — Nemojte! Ali zašto? Za...

Mitchel je opalio i metak je spriječio izbezumljenog Meksikanca da se i dalje čudi što ga je to snašlo. Bio je odbačen s uznemirenog konja i pao mrtav pod kopita prijateljeve životinje.

Ova se također uznemirena pomaknula u stranu i zamalo zbacila iz sedla svoga jahača koji je sjedio skamenjen i kao da su ga tek ispaljeni metak i nenadani trzaj konja trgnuli iz tupe u koju kao da je zapao. Naglo se bacio za vrat životinje i u divljoj panici zario joj mamuze u sapi.

Životinja je bolno zarzala i pojurila svom snagom. Jahač je zario prste u gustu životinjsku grivu.

— Pucaj! Budalo! Pucaj! — vikao je Asa Mitchel.

Ponovo je napunio pušku i naglo je podigao kako bi opet zapucao.

Detras se konačno pribrao i zapucao. Metak je pogodio jahača u leđa i zbacio ga iz sedla. Meksikanac je mrtav ležao na tlu. Ako ništa drugo,

barem je pokušao pobjeći iako je najvjerojatnije bio svjestan da nema niti najmanjeg izgleda da izvuče živu glavu. Bezivotne oči tupo su buljile u nebo.

Mitchel je nadlanicom obri-
sao znojno čelo.

— Malo je trebalo da ne uspi-
jemo — zljurdo je promrmljao
i spustio pušku. — Malo je ne-
dostajalo... malo.

— Bio sam uvjeren da neće
pokušati pobjeći — zamišljeno
će Detras i gurne revolver u
korice. — Bio sam uvjeren da
je previše uplašen — dodao je i
u nedoumici se ugrizao za do-
nju usnu.

— Morao si odmah pucati!
Odmah! — ljutio se Mitchel. —
Na sreću, sve je ipak dobro
završilo, ali moglo je biti i druk-
čije. Požuri! Ne smijemo se
ovdje predugo zadržavati. Mo-
ramo što prije nestati.

Velikim koracima požurio je
do mrtvih Meksikanaca što le-
žahu na prašnu tlu. Pretražio
je jednog i nevoljko stresao gla-
vom.

— Ništa! — ljutito će Mitchel.

— Ni ja nisam ništa prona-
šao — javio se Detras.

— Pregledat ću bisage — lju-
tito će Mitchel i upre prstom u
životinju što stajaše u njegovoj
blizini — a ti se pobrini da ti
drugi ne pobjegne. Uznemiren
je.

Meksikanac je kimnuo dok
je Mitchel pošao pretražiti bi-
sage. Ubrzo se okrenuo još
ljući nego malo prije. Lice mu
se ponovo oznojilo.

— Sancho, pazi da ti konj ne
pobjegne! Pazi! — upozorio je
Meksikanca. — Ovdje nema

ničega. Znači da je zlato u bisa-
gama ove druge životinje.

Detras se nije okrenuo na
Mitchelove riječi. Polagano i
oprezno koračao je prema ko-
nju udaljenom od njega šezde-
setak metara. Životinja je sta-
jala pognute glave i dršćućih
sapi. Oprezno je brstila suhu
travu i s nevjericom ispod oka
promatrala stranca koji joj je
prilazio ispruživši desnu ruku.
Meksikanac počeo govoriti živo-
tinji tiho i blago, birajući umi-
rujuće melodične riječi ne bi li
zadobio njeno povjerenje.

Konj ga je i dalje promatrao
s nepovjerenjem. Detras mu se
približio na desetak metara.
Izgledao je mirno, ali u njemu
je sve kipjelo od uzbuđenja.
Znao je da životinja ne smije
opaziti njegovu uznemirenost,
jer će odmah pobjeći. Gotovo
da je zaustavio dah kada se
sasvim primaknuo konju koji
je sada podigao glavu i gledao
ga očima punim nepovjerenja
i straha. Razmak između njih
smanjio se na dva metra.

Ugledao je kratki bljesak u
očima životinje i shvativši da
bi mu konj svaki trenutak iz-
maknuo, naglo je skočio napri-
jed grčevito zgrabivši uzde ob-
jema rukama. Istog trenutka
konj je ustuknuo i uplašeno se
htio propeti, ali je Detras bio
brži. Objesio se za uzde odlu-
čan da ih ni po koju cijenu ne
ispusti. Nekoliko metara konj
ga je vukao za sobom, ali zatim
je stao, kao da se pomirio sa
sudbinom. Teško je disao i nji-
štio.

Mitchel je glasno opsovao i
požurio brzim koracima
prema Detrasu. Meksikanac se

upravo oprezno uspravio i dalje čvrsto stežući konjske uzde.

— Drž' ga čvrsto! Do vraga! Drž' ga! — vikao je Mitchel i brzo otvorio bisage svezane za sedlo uznemirene životinje.

Trenutak kasnije našao je što je tražio. Izvadio je dvije do vrha pune vrećice izrađene od lanenog platna. Odahnuo je i zadovoljno zazviždao.

— Sada ga možeš pustiti — nasmijao se Mitchel. — Našli smo što smo tražili.

Meksikanac je ispustio uzde. Konj se odmaknuo nekoliko metara i zastao pomalo začuđeno promatrajući dvojicu stranaca.

Teksašanin je razvezao jednu od vrećica i posegnuo rukom unutra. Lice mu se razvuklo u zadovoljnu grimasu.

— Čekanje na kiši se isplatilo — nasmijao se Mitchel i izvadio zlatnik što je zasjao obasjan jarkim suncem. Južnjaci zacijelo imaju u blagajnama još dosta rezervi. Zaista šteta što će im poslije rata sve biti zaplijenjeno. Ovi su zlatni dolari najsigurnija valuta u Americi. Vjeruj mi da uistinu i vrijede onoliko koliko na njima piše.

Meksikanac je uzeo zlatnik, okretao ga među prstima, podigao u zrak i na kraju oprezno zagrizao u nj. Na zlatnoj površini nazirao se lagani trag zuba. Mitchel mu brzo oduzme zlatnik i spremi ga u vrećicu.

— Ovi su zlatnici mekši od ostalih, jer sadrže više zlata.

— Jedna je vrećica za tebe, a jedna za mene, Sancho — zaključio je Mitchel. — A sada krenimo! Krajnje je vrijeme da se izgubimo odavde.

Nisu se dalje brinuli o mrtvim Meksikancima. Otišli su do svojih konja i uzjahali.

Usmjerili su konje do puta, prešli ga i odjahali na zapad u smjeru Dumasa. Između njih i gotovo petnaest kilometara udaljenog grada protezala se dugačka gusta šikara. Kamenito tlo obraslo je bodljikavim grmljem, kaktusima i raznim otrovnim biljem.

Mitchelu bijaše poznata staza kojom će se probiti kroz šikaru ne ostavljajući trag. Jahali su brzo.

Kada su stigli do tridesetak metara dugog grmovitog pojasa, odjednom vidješe usamljenog jahača u smjeru glavne ceste što se probijala između nekoliko brežuljaka. Čovjek zasigurno stariji od pedeset godina, sjedokos i izborana lica sjedio je lagano pogrbljen u sedlu.

Mitchel odmah zaustavi konja i nagne se do Detrasa. Povukao ga je k sebi. Skloniše se u grmlje.

— Do đavola! — ljutito će Mitchel. — To je Frank, Ben Frank. Nalazimo se upravo na njegovu pašnjaku. Ranč mu je ovdje u blizini.

Meksikanac je slijedio jahača pogledom sve dok ovaj nije nestao za brežuljcima.

— Skrenuo je s puta — tiho će Detras.

— Znam, do đavola! Što ako nas je vidio? — zabrinuto će Mitchel.

— Najvjerojatnije nas nije vidio — slegne ramenima Detras.

Glas mu nije zvučio previše uvjerljivo.

— Kako da znamo je li nas vidio ili nije — ljutio se Mitchel. — Zasigurno je čuo pucnjeve i možda je onda odjahao do ceste. Ovaj je predio brdovit. Možda nas je vidio iako mi njega nismo vidjeli. Možda nije, ali možda i jest! Shvaćaš li?

— I što ćemo sada? — zabrinuto će Detras.

— Moramo ga ukloniti — promrmlja Mitchel. — Frank mora nestati... Do đavola! Zašto ta stara budala jaše u ovoj pustoši po takvoj vrućini? Na pašnjacima nema baš posla. Nitko nema posla... — zlovoljno je mrmljao Mitchel. — Sitni rančer kakav je Frank pogotovo sada nema posla. Do đavola! Moramo ga ukloniti. Opasan je. Smislit ćemo nešto.

— Ali... ali što? — gotovo očajno zavapi Meksikanac. — Ne znam je li...

— Najprije moramo što prije nestati odavde — prekine ga Mitchel. — Hajde! — poviče i podbode konja.

* * *

Detras je slijedio Teksašanina. Teško je disao i snužden zamišljeno sjedio u sedlu.

— Do đavola! — mrmljao je zlovoljno. — Sve je isprva krenulo kao po loju i činilo se kao da će sve završiti bez teškoća, a kad tamo... Do đavola!

— Određeni rizik sastavni je dio našeg posla. Upustivši se u ovu pustolovinu, znali smo da ćemo možda naići na prepreke, je li tako? — odlučno će Mitchel.

Lice mu bješe mirno, nalik na kamen. Ne odavaše nika-

kav osjećaj do opake hladnokrvnosti. Skrenuo je konja na stazu uz brežuljke i uspeo na zaravan prema grmovitom pojasu prostrane šikare što se širila pred jahačima.

— Možda nas ipak nije vidio — pokušao je Meksikanac. — Star je i možda uopće ne čuje dobro. Nije se ni pobrinuo za mrtve. Da je nešto čuo ili vidio, zacijselo bi im bio priskoćio u pomoć.

— Ne kažem da nemaš pravo, ali i sam znaš da su to samo pretpostavke. Možda nas je i vidio. Ne smijemo riskirati. Ako uistinu namjeravaš kupiti farmu i početi novi život kao pošten građanin, ne možeš mirno pustiti Franka. Shvaćaš li? Moramo nešto smisliti kako bi što prije nestao. Ne smijemo ga ubiti. To bi bilo preopasno. Moramo smisliti nešto što nikoga neće navesti da postavlja suvišna pitanja.

— Ako možda ipak ništa ne zna? — iznova je pokušao Detras.

— Do đavola! Opet ti! Nisam li ti sve rastumačio. Ne budi blesav, Sancho! — ljutio se Mitchel. — Uostalom, što ti je odjenom? Ako se ne varam, malo prije dok smo ubijali onu dvojicu Meksikanaca nismo pitali jesu li nam išta učinili. Htjeli smo njihov novac i ubili smo ih. Ionako smo već prekršili zakon. Zašto onda sada odjenom toliko razmišljaš o tome je li nešto u redu ili nije. Ako smo već nešto takvo počeli, moramo to i dokrajčiti. Nikada se ne smije stati na pola puta. Upamti to, Sancho!

— — Razumijem, Asa —
smrknuta će lica Meksikanac i
sagne glavu. — Imaš pravo.
Ben Frank mora nestati.

Stigli su do grmovita pojasa
šikare i usmjerili konje na
uski put što je krivudao teško
prohodnim spletom grmlja i
raznog bodljikavog bilja. Mo-
rali su jahati jedan iza dru-
goga kako im se konji ne bi oz-
lijedili na oštru trnju grmlja
što je okruživalo ionako usku
stazu. Šutjeli su usmjerivši svu
pažnju na put. Malo kasnije
uronili su u polutamu guste
šume.

Debeli hrastovi, čija bi debla
tek tri ili četiri čovjeka mogla
obujmiti rukama, bili su okru-
ženi manjim drvećem i
grmljem. Grane gusto ispreple-
tene stvarahu tako prirodan
svod, jedva propuštajući po-
koju sunčevu zraku da se stid-
ljivo probije kroza nj. Osjećao
se jak miris trula drveta. Zrak
je bio vlažan i težak. Ni dašak
vjetra nije mogao prodrijeti
unutra i jahači su teško disali.
Posvuda oko njih pucketalo je
granje na tlu. Zgrčena lica, os-
vijetljena blagom zelenkastom
svjetlošću što bi ponegdje pro-
drla i dotakla ih, djelovahu za-
brinuto.

I dalje su razmišljali je li ih
rančer uistinu vidio. Nije pro-
šlo mnogo vremena od puc-
njeva kojima su usmrtili meksi-
kanske trgovce pa dok su ugle-
dali Franka. Morao je čuti puc-
njeve! Ako ih možda i nije vi-
dio, pucnjeve je sigurno čuo.

Asa Mitchel grčevito je tra-
žio rješenje. Čuvši pucnjeve,
rančer je vjerojatno odjahao
da vidi što se događa. Svatko

tko čuje pucnjeve ide pogledati
što se dogodilo. Mitchel se pi-
tao zašto Ben Frank nije od-
mah odjahao u grad da obavije-
sti šerifa. Možda je odlučio
prvo otići na ranč po kola da
bi se vratio po mrtve. U sva-
kom slučaju nije mu se žurilo,
jer je jahao prilično polako,
nimalo nalik na nekoga tko je
upravo otkrio dva mrtva tijela
nasred puta. Nije se doimao
uplašenim.

Detras i Mitchel bijahu zate-
čeni i zbunjeni. Svaki je sam
sebi morao priznati da za-
pravo ne zna što bi sada bilo
najrazumnije poduzeti. Previše
uzrujani, nisu bili sposobni o
svemu trijezno misliti.

Prešli su oko kilometar kad
se staza konačno proširila da
bi malo kasnije prešla u malu
čistinu iz koje su vodila dva
kolna puta, jedan na jug a
drugi na zapad. Ovaj posljednji
vodio je do ceste prema Over-
landu koja je zaobilazila šumu
u velikom luku.

Dvojica jahača ponovo su
jahala jedan uz drugoga.
Isprva su i dalje šutjeli sve dok
nisu prešli čistinu.

— Asa — javi se odjednom
Detras.

Asa je okrenuo glavu prema
Detrasu i odmjerio ga upitnicu
pogledom.

— Sve sam ovo vrijeme raz-
mišljao, a vjerujem da si i ti
razbijao glavu da smisliš neko
rješenje — mirno će Mitchel.

— Jesam — teško uzdah-
nuvši kimne Meksikanac.

— Mogućnost da nas je Ben
Frank vidio isto je toliko vjero-
jatna kao i ona da nas nije vi-
dio — zamišljeno će Mitchel.

Meksikanac ponovo kimne glavom. Šutio je grickajući donju usnicu.

— Ne smijemo riskirati! — nastavio je Mitchel. — Budući da je tako, moramo pretpostaviti da nas je vidio i prisiljeni smo nešto poduzeti kako bismo ga spriječili da nas oda. Sve ostalo bila bi igra našim vlastitim životima. Slažeš li se?

— Slažem se — tiho će Meksikanac.

— Razmišljao sam što da učinimo i evo što sam zaključio — nasmiješio se Mitchel. — Dvojica mrtvih leže na Frankovoj zemlji, oko dva kilometra daleko od njegova ranča. Što misliš na koga će prvo posumnjati kad ih pronađu? — opako se nasmiješio razbojnik.

— Asa, mislim da griješiš — Detras će slegnuvši ramenima. — Ben Frank je ugledni građanin. Nastupila su teška vremena i nije mu lako, kao uostalom gotovo nikome u ovom dijelu zemlje, ali probija se nekako iz dana u dan iako je siromašan. Kao i mnogi drugi ima sada mnogo goveda a nema novca, jer ga nitko nema. Ipak ga ljudi cijene i poštuju i sumnjam da će itko u njega posumnjati.

— Dva trgovca imala su sa sobom mnogo novca, a rančeri u Teksasu ga nemaju. — nasmiješio se Mitchel. — Zašto ne bi Ben Frank odjednom odlučio da mu je svega dosta i da se želi bilo kako pobrinuti da mu bude bolje. On ih je mogao ubiti isto tako kako smo to učinili mi.

— Nitko neće posumnjati u njega — usprotivio se Detras.

— Mi ćemo se pobirnuti da ljudi ipak posumnjaju, bolje rečeno uvjerit ćemo ih da je baš on ubio — mirno će Mitchel. — Moramo ga se riješiti. Kad jednom bude sjedio iza rešetaka, može pričati što ga je god volja, ionako mu ljudi više neće vjerovati. Ljudi su zli i sude brže od bilo kojeg suca, upamti to, Sancho! Slažem se s tobom da možda nitko neće pomisliti da je Ben Frank ubio dvojicu Meksikanaca, ali mi ćemo se pobrinuti da saznaju kako je bilo baš tako i nikako drukčije. Prvo ćemo obavijestiti šerifa...

— Ali... — pokušao se usprotiviti Detras.

— Kad pronađu dvojicu mrtvih, otići ćeš do šerifa i reći da si vidio Franka kad je napao dvojicu jahača — prekinuo ga je Teksašanin. — Za ostalo ću se ja pobrinuti.

— Ali on ih nije napao — usprotivio se Detras u kome se odjednom pojavio neki čudan osjećaj koji nikada do sada nije osjetio.

Osjećao je krivnju, grižnju savjesti pri pomisli da treba uništiti nevina čovjeka da bi sebe spasio.

— Kaješ se, je li? — rugao se Mitchel. — Otkuda u tebe taj, inače ljudima našega kova, nepoznati osjećaj?

Nije dobio odgovor, ali nije ga ni očekivao. Zlovoljno je odmjeravao smrknuto Meksikančevo lice.

— Mislio sam da želiš kupiti farmu i početi novi život — mirno će Mitchel. — Ako pomogneš zakonu i omogućiš ljudima koji ga zastupaju da se domognu zlikovca koji je ubio

dvojicu trgovaca, steći ćeš ugled koji će ti pomoći da se probiješ i stekneš dobar glas. Nemoj zaboraviti da si Meksikanac... Takvo što može ti samo pomoći. Želiš li kupiti farmu ili ne? Želiš li početi novi život ili ne želiš? – upitao je okrutno hladnim ali upornim glasom.

– Želim – tiho će Meksikanac. – Asa, znaš i sam da želim. Zašto me mučiš takvim pitanjima?

– U redu, znao sam da je tako – mirno će Mitchel.

Šutke su nastavili jahati, svaki zadubljen u svoje misli.

III

Ujutro idućeg dana jedan se farmer provezao glavnom ulicom u Dumasu. Mali grad svojim je izgledom potvrđivao da su nastupila teška vremena u kojima ljudi shrvani brigama nisu imali vremena brinuti o izgledu grada.

Masivne kamene kuće u koje su bile usječene ružne pukotine doimale su se dotrajalo. Šerifov ured bio je u zapadnom dijelu grada. Farmer se uputio kolima u tom smjeru. U kolima su ležala dva mrtva a kraj njih sedla. Nekoliko je ljudi zastalo čim su ugledali vozačev teret. Kad se zaustavio stotinjak očiju radoznalo je gledalo farmera kako silazi s kola i ulazi u šerifov ured.

Ubrzo se vrata otvorište i na cestu izađe šerif, visok i mršav, uska lica išarana borama, a kože potamnjele od sunca. Prišao je kolima i nešto rekao far-

meru. Ovaj je kimnuo. Šerif je pogledao ljude koji su se skupili u blizini, nijemo se okrenuo i ušao u ured.

Farmer se popeo na kola i potjerao konje. Zaustavio je kola pred grobarevom kućom, pokucao na vrata i ostavivši kola pješke se vratio do šerifova ureda. Uto je iz dvorišta izjahao šerif. Sa sobom je vodio osedlanu konja. Farmer je uzjahao i obojica šutke krenuše iz grada usmjerivši životinje prema istoku. Slijedili su ih radoznali pogledi ljudi na ulici.

Ispred saluna „One Dollar“ neki se čovjek okrenuo. Sve je vrijeme naslonjen o stup nadstrešnice ispred saluna promatrao što se zbiva na ulici. Odjeven u tamno odijelo usprkos vrućini, nosio je bijelu košulju i oko ovratnika svezanu usku baršunastu mašnu. Visok, širokih ramena, doimao se vrlo snažan.

Asa Mitchel, ugledni građanin Dumasa, izgledao je toga jutra kao i uvijek, uredan i dotjeran. U dobro skrojenom odijelu bio je nalik na kockara, a isto tako i na svećenika. Svatko tko bi pomislio da je nalik na svećenika, ne bi mnogo pogriješio, jer je prije rata putovao Teksasom s biblijom i dva teška revolvera, i tamo gdje bi vidio da bi propovijedajući mogao nešto zaraditi, laćao se biblije i glumio svećenika.

Na svome putu upoznao je mnoge gradove i najrazličitije ljude. Nitko u Dumasu nije znao za njegovu ne baš svijetlu prošlost, pa nitko još nije čuo da je često trgovao s Indijan-

cima i u zamjenu za prvorazredna krzna, ponekad čak i zlato, davao im najlošiji viski, oružje i barut pomiješan s drvenim ugljenom. Ljudi u Dumasu vjerovali su u Mitchelovu pravednost i poštenje.

Kada je počeo rat, zatekao se u Dumasu i tako je ovdje i ostao u potrazi za načinom kako da zaradi, s namjerom da poslije rata provede u djelo neke svoje planove.

Odmaknuo se od stupa i ušao u salun. Iako je bilo jutro, doba kad saluni nisu baš puni, prostorija je bila ipak zadimljena i opori miris duhana mijesao se sa snažnim vonjem alkohola. Nekoliko ljudi sjedilo je za stolovima, pilo i kartalo. Krutih lica izgledali su poput onih koji bi već sutra mogli napasti neki ranč, ili opljačkati nekog putnika i za malu svotu novca ga ubiti.

Mitchel je prišao šanku. Pri kraju dugačkog šanka bio je naslonjen mršavi Meksikanac. Stajao je zamišljen i buljio u čašu ispred sebe. Povremeno bi je prinio ustima i otpio gutljaj crvenkaste tekućine.

Kad je Mitchel ušao u salun, Meksikanac je na trenutak podigao pogled, ali se brzo ponovo zabuljio preda se kao da ne opaža ljude oko sebe.

— Dva burbona! — naručio je Mitchel i stao do Detrosa.

Čovjek za šankom je kimnuo, dohvatio bocu i napunio dvije čaše. Meksikanac je objema šakama obujmio čašu koju mu je primaknuo Mitchel. Na trenutak se činilo da će je zdrobiti.

— Neki je čovjek doveo dvojicu mrtvih — tiho će Mitchel pošto se uvjerio da ga nitko ne može čuti. — Ostavio ih je kod grobara. Zajedno sa šerifom odjahao je iz grada. Očito šerif želi razgledati mjesto gdje su pronađeni ubijeni. Sancho, sada je na tebi red. Kada se oko podneva šerif vrati, otići ćeš k njemu i ispričati mu svoju priču. Pripazi da ništa ne zaboraviš. Ispričaj sve onako kako sam ti rekao. Jesi li me razumio?

Meksikanac je teško progutao slinu i kimnuo. Nervozno je potegnuo gutljaj iz čaše i okrenuo se prema Mitchelu.

— U redu, Asa, učinit ću kako želiš.

Mitchel je naglo iskapio čašu, položio na šank pet južnjačkih dolara i okrenuo se da ode.

— Dok budeš išao šerifu ne prestano misli na svoju farmu, Sancho — podsjetio je Mitchel još jednom Meksikanca. — Mislim da ti je do nje vrlo stalo — dodao je i izašao.

Detras je ostao u salunu i naručio još jedan viski. Mitchel je uzjahao konja i uputio se prema jugu.

* * *

Kasno popodne šerif Fred Coleman pažljivo je saslušao sve što mu je Sancho Detras ispričao. Kad je Meksikanac otišao, šerif se okrenuo zamjeniku koji je šutke stajao po strani.

— Stari Frank oduvijek je bio pošten — zamišljeno će šerif Coleman. — Ne znam što

da mislim... ona dvojica mrtvih pronađeni su na njegovoj zemlji nedaleko od njegove kuće.

— Tko je danas još sasvim pošten? — promrmlija je zamjenik šerifa i pogledao kroz prozor. — Ta dvojica su bili trgovci i malo prije nego što su ubijeni prodali su vojsci konje za tri tisuće dolara. Frede, to je mnogo novca! Ben Frank je u teškoj situaciji, kao i mnogi drugi rančeri. Svi oni imaju na pašnjacima velika stada goveda koja sada ne vrijede mnogo. Zašto ne bi Frank, kada je uočio da mu je voda došla do grla, odlučio da nekako dođe do novca. Priča ovog momka zvuči vrlo vjerojatnom, a što se tiče razloga za pljačku, sada sam ti naveo jedan. Sinovi starog Bena su u vojsci. Samo je zaručnica najstarijeg sina s njim. Ona mu vodi kućanstvo i brine se o njemu. Zašto misliš da starac ne bi odjednom mogao doći na glupé zamisli?

— Dva ubojstva nisu samo glupe zamisli, kako ti to vrlo jednostavno kažeš — pomalo će ljutito šerif. — Ben Frank sigurno zna što znači ubojstvo i što ga čeka ako ga uhvate, ako je to nedjelo uistinu počinio.

— Možda je uvjeren da ga neće otkriti.

— Ne znam, ne mogu vjerovati — stresao je glavom šerif.

— Sutra ću odjahati na Benov ranč i uhapsiti ga. Onda ćemo odlučiti što da činimo.

— Vidjet ćemo što će reći — kimnuo je zamjenik šerifa.

— Ako je on uistinu ubojica, odvest ću ga u Amarillo. Neka sudac odluči što će učiniti.

— Ako je on ubojica, sumnjam da će stići do Amarilla — zamišljeno će zamjenik šerifa.

— Znate i sami da je tako.

— Znam... Ne može se ljudima zamjeriti što u ova teška vremena ljutito reagiraju na zločine. Svatko je danas u opasnosti. Posvuda ima razbojnika koji samo vrebaju priliku da nekoga napadnu i opljačkaju. Ljudi su uznemireni i polagano gube živce. Koliko god ne opravdavam sasvim njihove postupke, ne mogu reći da se strašno ljutim na te ljude kad odjednom banu u zatvor i odvuku sa sobom razbojnika kako bi mu sami presudili. Oduzimaju nam zapravo veliki dio posla... Sutra ujutro idemo k Benu.

IV

Žena je stajala kod bunara. Ispred nje je na kamenom rubu bilo drveno korito za pranje rublja. Zasukala je rukave tamnoplave lanene haljine i prala košulje. Sunce je neumorno pržilo pa joj je znoj oblio lice. Žena je bila mlada, možda joj je bilo dvadeset i pet godina. Vitka, uska lica, doimala se ipak čvrsto. Dugačku kestenjasto smeđu kosu skupila je i svezala na zatiljku. Oči su joj bile gotovo isto tamnoplave kao i haljina.

Začula je topot kopita i podigla glavu. Košulju što je upravo oprala spustila je u vodu. Pramen kose što joj je pao na lice, omaknula je nadlanicom. Vidjela je da obojica jahača imaju šerifske zvijezde, pa je mirno

izvadila košulje iz vode i bacila ih u drveno vedro do nogu. Prljavu lužinu izlila je u prašinu na dvorištu i krenula prema kući.

Na vratima se pojavio starac sijede kose, visok, širokih ramena, odjeven u ispranu odjeću, lica izbrazdanoga borama i obilježena dubokom gorčinom.

— Dolazi šerif — mlada će žena.

Zvala se Jane Hunter i bila je zaručnica Iana Franka, najstarijeg rančerovala sina koji je zajedno s bratom bio na fronti.

Rančer je nijemo kimnuo, a žena je ušla u kuću.

— Što šerif ovdje traži? — čudio se rančer.

Žena je odložila vedro s mokrim košuljama i prišla mu. Zajedno su čekali da dvojica jahača ujašu u dvorište.

Obojica zastadoše kod pojilišta kako bi omogućili konjima da se osvježe. Odjeća im je bila prekrivena prašinom. Ben Frank kimnuo je i promrmljao nešto nalik na pozdrav. Fred Coleman dotaknuo je prstima rub šešira. Lagano se nagnuo, naslonio na rub sedla i upro prodoran pogled u starog rančera.

— Bene, gdje si bio jučer oko podne? — upita ga šerif.

— Odjahao sam na pašnjak — zamišljeno će rančer polagano grickajući donju usnicu.

— Čovjek mora s vremena na vrijeme obići svoj posjed kako bi se uvjerio da nešto još uopće posjeduje, iako je sve što ima uglavnom samo isušena livada.

— Bene, došao sam ovamo da te uhapsim — odlučno će šerif i kratko pogleda svojeg pomoćnika.

Ben Frank kao da isprva nije potpuno shvatio što šerif govori, a onda je problijedio i preneraženo pogledao čovjeka pred sobom.

— Što... što želiš Coleman? Uhapsiti me! Zašto?

Jane Hunter začuđeno je promatrala dvojicu jahača.

— Ako ne znaš sam... dakle...

— u nedoumici će šerif. — Valjda i sam znaš što si učinio!

— doda pomalo ljutito i zbunjeno. — Ostao si bez novca.

Razumijemo te, Bene, ali ipak nisi smio izgubiti razum. Izjahao si na pašnjak i kad si ugledao dvojicu trgovaca, u trenutku si odlučio da prekineš s bijedom u koju si zapao. Nije ni čudno u ovo prokletost vrijeme... Ipak, te je netko vidio. Nema smisla da išta pričaš. Znamo sve. Najbolje će biti da priznaš.

Ben Frank i dalje je tresao glavom. Teško je disao, grlo kao da mu se stisnulo i nije mogao izgovoriti niti riječi.

— Šerife! — javila se mlada žena. — Ako sam dobro shvatila vaše riječi, čini se da namjeravate gospodinu Franku pripisati neko ubojstvo. Možda se ipak varam? — odlučnim će glasom Jane Hunter i pogleda šerifa ravno u oči.

— Jučer oko podne ubijena su dvojica trgovaca — pomalo oklijevajući će šerif i skrene pogled. Imali su pozamašnu svotu novca. Ubojstvo se dogodilo oko dva kilometra odavde na cesti prema Spearmanu.

Ben je samo rekao da u to vrijeme nije bio kod kuće. Ne želi priznati da je on počinitelj, ali budući da je u to vrijeme izbivao s ranča, očito čovjek, koji tvrdi da ga je vidio ima pravo.

— Tko je taj očevdac? — ljutito će Jane.

— To ne smijem reći, gospođice Hunter. Žao mi je — u nedoumici će šerif. — Saznat ćete sve za suđenja...

— Znači da zaista namjeravate gospodina Franka optužiti za ubojstvo? — ljutito ga je prekinula Jane. — To nije moguće, šerife!

— Bene, osedlaj konja — obratio se šerif Franku umjesto da odgovori na pitanje. — Nemoj stvarati neprilike. Najbolje će biti da svojevolarno pođeš s nama. Sve će se razjasniti.

— Ali zašto ste baš mene okrivili? Što sam vam ja skrivio? — zavapio je rančer.

Glas mu je bio prestrašen, a oči isijavale nemir.

— Coleman, znaš i sam da sam uvijek bio pošten — pokušao je Frank.

— Ispričaj mi što se dogodilo jučer oko podne — upornim će glasom šerif.

— Jučer oko podne? Kad sam se vraćao s pašnjaka, začuo sam dva pucnja. Nisam se obazirao i nastavio sam jahati kući. Star sam i ne želim se uplitati u stvari koje me se ne tiču. Nisam imao sa sobom niti revolver. U ova nesigurna i opasna vremena najbolje je gledati samo svoja posla. Nisam želio dalje razbijati glavu onime što sam čuo. Vratio sam se kući.

— Imat ćeš vremena o svemu u miru razmisliti — mirno će šerif. — Čudim se da ne želiš priznati krivicu. Uvijek sam mislio da si jedan od onih koji čvrsto stoje iza svega što učine ili kažu.

— Ali... ali ja... — od uzbuđenja Ben Frank se počeo tresti cijelim tijelom.

Nije mogao više niti govoriti. Jane Hunter položila je desnu ruku zaštitnički oko njegova ramena i odlučno odmjerila šerifa.

— Šerife, prestanite vrijeđati poštena starca! — ljutito će Jane. — Odakle vam pravo da ovako s njime razgovarate? Rekao vam je da on nije ubojica, i to bi vam moralo biti dovoljno!

— Mislim da vas se sve to ne tiče — oprezno će šerif. — Kao žena, ne biste se smjeli uplitati u ovakve razgovore.

— Ja sam sasvim drugog mišljenja — ljutila se mlada žena polagano gubeći strpljenje.

— Nema smisla da se dalje prepiremo — odlučno će šerif.

— Bene, osedlaj konja! Moraš poći s nama, želio ti to ili ne. Odvest ću te u zatvor u Dumas a odatle u Amarillo čim završim istragu.

— Da idem u zatvor? — zavapio je starac. — Nikad se nisam ogriješio o zakon, cijelog sam života bio pošten... i sada odjednom da iz čista mira odem svojevolarno iza rešetaka. Nikada!

— Kako se usuđujete? — razljutila se Jane Hunter. — Dolažite ovamo i optužujete jadnog starca da je počinio nekakvo

ubojstvo. Uvjerena sam da i sami znate da je nevin. Zbijate neku glupu šalu ili ste žrtve neke opake igre. Ben Frank nikamo neće ići s vama!

— Gospodice Hunter, ne stvarajte nepotrebne neprilike — pokušao je šerif. — Znam da vam je teško, ali ipak se pokušajte urazumjeti. Mislite da je meni lako? Vjerujte mi da izvršavam samo svoju dužnost. Vremena su teška i nikome nije lako. Mnogi do sada poštenu ljudi odjednom su skrenuli s pravoga puta. Bijeda ih je natjerala da učine neku nesmotrenost.

— Nesmotrenost? — prekinula ga je žena. — Zar ubojstvo dvojice trgovaca smatrate nesmotrenošću? Šerife, birajte riječi! Ben Frank nije počinio nikakvu nesmotrenost — dodala je uz gorki smijeh.

— Posvuda su u Teksasu ubojstva i pljačke dio svakidašnjice. Većinom počinioći nedjela uspijevaju pobjeći, ali ovaj put očevdac mi je potanko opisao kako se sve zbilo i uvjeren je da je Ben Frank ubojica. Frank je ubio dvojicu trgovaca, oduzeo im novac i uputio se kući kao da se ništa nije dogodilo, a kako ste i sami čuli. Frank je potvrdio da za to vrijeme nije bio na ranču.

— Govorite gluposti — odmahнула je rukom Jane. — Dvojica su ljudi ubijena i vama je potreban krivac. Ne želite izgubiti šerifsku značku i zato morate nešto poduzeti. Taj glupan koji tvrdi da je sve vidio, došao vam je kao naručen. Franka ćete optužiti za nešto za što i sami znate da nije kriv,

ali ljudi će dobiti krivca. To je najvažnije, sve je ostalo sporredno. Vjerojatno ste vrlo zadovoljni sami sobom i ovim što ste postigli — dodala je ozlojeđeno.

— Gospodice Hunter, žena ste i zato neću... — stisnuo je šerif zube i crven u licu procijedio ljutito.

— A vi mislite da ste muškarac — prekinula ga je Jane. — Možda se varate. Sudeći po vašim postupcima, čovjek bi mogao posumnjati...

Šerifovo lice još se jače zacrvenjelo. Ugledao je pomoćnika kako izlazi iz staje i vodi sa sobom osedlana konja.

— Uzjaši, Bene! — zapovijedio je šerif. — Ne želim se dalje prepirati.

— Coleman, ja nisam ubojica — javio se sada Frank. — Ne želim otići u zatvor radi nečeg što nikada nisam učinio.

— Moraš poći sa mnom. Obćavam ti da će se pomno voditi istraga — pokušao je šerif blažim tonom.

— Ne moram ja poći s tobom! — ljutito će Frank.

Uspravio se odlučno i odjednom se doimao neustrašivo. Prvo ćudenje što ga je malo prije svladalo zamijenili su ljutnja i ogorćenost. Odlučio je da se bori.

— Urazumi se — mirno će šerif.

Frank se naglo okrenuo, utrćao u kuću i pojurio prema staroj pušci na zidu. Hitac što je odjeknuo iza njegovih leđa, popraćen oćajanićkim povikom mlade žene, primorao ga je da zastane. Metak se zabio u drvo koji metar od ranćera.

Ovaj put bilo je to samo upozorenje, ali Frank je dobro znao da šerif i njegov pomoćnik ga daju precizno.

— Nema smisla, Bene — odlučno će šerif. — Pokušao si pobjeći. To samo potvrđuje moje sumnje — dodao je zamahnuvši revolverom. — Hajde!

Ben Frank nije ništa više rekao. Umornim koracima uputio se do svoga konja i uzjahao. Ponovo je izgledao utučeno i nestalo je one odlučnosti koja je na kratko ozarila njegovo lice.

— Nećeš valjda poći s njima? — zavapila je Jane.

Potrčala je za Frankom.

— Kad se Ian i Gil vrate, sve im potanko ispričaj, Jane — tiho će Frank. — Nadam se da ništa nećeš zaboraviti. Obećaj mi to!

— Nevin si — kroza suze će Jane. — Ubrzo ćeš se vratiti i...

— Obećaj mi, Jane, da ništa nećeš zaboraviti! — uporno je ponovio rančer.

— Naravno da neću zaboraviti — tiho će Jane i svladana osjećajima gorko zaplaka. — Sve ću im ispričati i neću propustiti ni najmanju pojedinost.

— Uzdam se u tebe, djevojko — tiho će rančer i pomi-luje je po kosi. — Pazi se, Jane! Vremena su teška i moraš biti oprezna.

Prihvatio je uzde i podbo konja. Nije se više obazirao na šerifa i njegova pomoćnika. Kao da ne postoje, izjahao je iz dvorišta i usmjerio konja prema gradu.

Obojica požuriše za njim, kratko kimnuvši Jane u znak pozdrava.

Lica oblivena suzama Jane Hunter gledala je za jahačima sve dok nisu nestali za brežuljcima. I dalje je stajala nepomično i buljila preda se. Srce joj je snažno kucalo i tresla se cijelim tijelom. U nemoćnu bijesu stisnula je pesnice. Zнала je da ne može ništa poduzeti i ta ju je spoznaja tjerala u očaj.

Osjećala se napuštenom i plašila se da starog Franka neće više nikada vidjeti. Što ako ga uistinu osude, iako je nevin? Jedino što će preostati bit će sjećanje na svaki ovaj proživljeni trenutak i ma koliko vremena prošlo prije nego što se vrate Frankovi sinovi, bol što je sada proživljava ostat će jednako snažna, a sjećanje svježije. Suze joj nisu mogle ublažiti bol.

V

Kad su dva dana kasnije dvojica meksikanskih trgovaca bila zakopana na gradskom groblju, i kad je stari grobar postavio jednostavne drvene križeve, svatko je u Dumasu znao tko je ubojica: stari Ben Frank.

Kao da nitko nije ni posumnjao u vijest. Jedino što nitko u gradu očito nije znao, bilo je mjesto gdje je starac sakrio novac što ga je oduzeo trgovcima.

Ben Frank sjedio je šutke na slamarici u zatvorskoj ćeliji i razmišljao. Jedva da je išta okusio od hrane što su mu je davali. Jedino bi popio s vremena na vrijeme gutljaj vode. Kao da mu ničija prisutnost

nije dopirala do svijesti, nije odgovarao na pitanja što bi mu ih postavljali.

Kosa mu je u to kratko vrijeme gotovo sasvim posijedila a oko usnica mu se pojaviše bore. Oči bi mu povremeno poprimile gotovo luđački sjaj, tako da je Colemana obuzimao osjećaj da zatvor uistinu izluduje Ben Franka. Starca je zapravo dotukla spoznaja da mu ne vjeruju nego ga optužuju za ubojstvo. Neprestano je razmišljao o tome da je nevin i da želi što prije na slobodu.

Idući dan prije podne došao je u zatvor neki Meksikanac koga rančer nikada do tada nije vidio. Neznanac, blijed u licu, jedva da se usudio pogledati Franka i drhtava je glasa tvrdio da je upravo Ben Frank čovjek kojega je vidio kako ubija dvojicu trgovaca.

Frank je skočio i prišao rešetkama. Počeo je vikati, bezumno, očajno i ogorčeno, ali uzalud. Meksikanac je ubrzo nestao spuštene glave i zamišljen.

— Laže! — povikao Frank. — Kako samo može tako odvratno lagati!

Vrata što vode do zatvorskih ćelija već su se bila zatvorila i ostao je sam. Sjeo je na slamaricu i shvatio da je izgubljen, žrtva podmukle zavjere, bespomoćan da se bilo kako brani i dokaže svoju nevinost.

Nije bilo nikoga tko bi mu pomogao. Ubojicama se ne pomaže, nego ih se vješa.

Dok su s fronte stizali izvještaji o novim gubicima, i šerif Coleman čitao iz dana u dan imena svih onih koji su dali

svoje živote u bezumnom ratu, a žene, sestre i majke jecajući odlazile kućama kad bi čule ime nekog svoga, muškarci su nijemo stiskali pesnice. Nije bilo nikoga tko bi pomogao Benu Franku.

Svatko je bio previše zaokupljen sam sa sobom i, osim toga, željeli su se što prije riješiti svakog prijestupnika i zlikovca, pa tako i staroga rančera koji je, doduše, oduvijek bio poznat kao častan čovjek, ali eto sada je, kako im je bilo rečeno, skrenuo s pravog puta. Trebalo ga je što prije kazniti. Vremena su bila preteška za suvišne osjećaje...

Ben Frank se i dalje zaklinjao da nije počinio ubojstvo koje mu se pripisuje. Nije ni slutio da će ga ubrzo osuditi.

* * *

U svitanje trećeg dana rana jutarnja sumaglica provlačila se još iznad tla. Pravi ubojice dvojice Meksikanaca odlučile da je povoljan trenutak da uklone mogućeg očevica.

Nisu znali da ih Ben Frank uopće nije tada vidio i da za njih nije bio opasan. Nisu željeli ni šta riskirati pa su odlučili ukloniti starog rančera.

Sat prije izlaska sunca, još se osjećala hladnoća nailazećeg jutra. Zrak je bio vlažan, a jahači obavijeni sumaglicom ulazili su u grad.

Grad je spavao i nitko ih nije čuo dok su oprezno jahali prema šerifovu uredu. Zaustavili su se sjahali i šutke krenuli prema ulazu. Jedan je ostao pokraj konja a ostalih desetak ubrzo su bili pred vra-

tima šerifova ureda. Dugački sivi ogrtači sezali su im do čizama, a na glavama su im bile navučene šiljaste kapuljače od crvene tkanine što su im potpuno prekrivale lica. Kroz uske otvore na kapuljačama blistale su hladne oči.

Prišli su ulaznim vratima. Muklo su odzvanjale potpetice čizama na drvenu podu. U rukama su držali revolvare. Vođa maskirane grupe izdao je zapovijed. Prišla su mu dvojica i svi zastadoše ispred ulaznih vrata.

Jedan od maskiranih, visok i plećat, podigao je pesnicu i njome udario u drvena vrata. Mukao, prijeteći zvuk prolomio se tišinom. Iza vrata kao da se nešto pomaklo. Začuše se koraci.

— Tko je? — upitao je netko iznutra.

Glas što je dopirao na ulicu lagano je podrhtavao.

— Otvaraj! — zapovijedio je maskirani. — Otvaraj ili ćeš požaliti!

Ostali se prijeteći približiše vratima.

— Znači, ponovo ste došli — začulo se iznutra. — Do vraga! Ovo što činite nije dopušteno. Mogu vas uhapsiti. Nitko vam nije dao pravo da...

Maskirani se glasno nasmiјаše. Plećat visoki prethodnik povukao se korak natrag, podigao desnu nogu i svom snagom udario o vrata. Drvo je zaškripalo, vrata se zatresla, a metalna brava je zacviljela.

— Pucat ću! — povikao je čovjek iznutra.

— Pokušaj! Ako se budeš previše protivio, i tebe ćemo srediti — zaprijetio je maskirani div.

Ponovo je udario čizmom o vrata i ovaj su se put još jače zatresla. Još jedan snažan udarac i vrata popustiše. Oglesiše se dva hica i meci proletješe tik iznad glava maskiranih. Baciše se na tlo i podigoše revolvare.

— Prestanite s glupostima! — vikao je šerif. — Urazumite se! Saslušajte me! Mislim da...

Zastao je usred rečenice i glas je prešao u prigušeno hroptanje dok je pogoden metakom iz revolvera velikog maskiranog vođe pao na tlo i držao se za lijevo rame. Metak ga je odbacio unatrag i on se srušio, udarivši pri padu o rub pisaćeg stola.

Revolver mu je ispao iz ruke dok je bolno stenjući dodirnuo rame. Krv što je liptala iz rane ubrzo je natopila rukav kratkog kaputa. Od jake boli jedva je ustao. Vidio je kako ulaze i približavaju mu se.

— Pucao si u nas — začudio se jedan od maskiranih. — Zašto? Jesi li poludio? Svatko u gradu zahvalan nam je zbog ovoga što činimo, a ti nam se odjednom ovako glupo suprotstavljaš. Vlastima ovako uštedujemo mnogo posla i štitimo građane. Do sada nam se nikada nisi suprotstavljao. Zašto sad odjednom izlažeš svoj život za običnog ubojicu?

Svi ga okružiše i šuteći, dok je visoki vođa vikao i traži o odgovor, bez samilosti su stajali oko ranjena čovjeka i čekali odgovor.

— Zakon... Istraga... nije završena — teškom je mukom izrekao šerif.

Obuzimala ga je vrtoglavica i zbog gubitka krvi osjećao je da bi se mogao onesvijestiti. Jedva je micao usnama, jezik mu je bio težak, ali ipak se održao na nogama.

— Možda je... možda... što ako je nevin? Ne znam... ali postoji mogućnost.

Glava mu je klonula na grudi. Tresao se cijelim tijelom.

— Glupane! — promrsio je voda. — Zato si pucao? Čujete li ga, ljudi? Pucao je, jer nije siguran je li onaj nitkov uistinu ubojica! — povikao je i zlobno se nasmijao. — Imao si sreću, šerife. Prokletu sreću! Malo je nedostajalo da te vlastita glupost prije vremena otjera u grob.

Fred Coleman nije mu ništa odgovorio. Naslonjen o pisaći stol teško je disao. Kada ga je maskirani čovjek grubo gurnuo, pao je na stol i ostao tako ležati čela orošena znojem.

Nitko na njega više nije obraćao pažnju. Svi se baciše na pisaći stol, počеше otvarati ladice, bacati ih na pod, tražeći ključ da otvore ćeliju. Napokon je netko pronašao snop ključeva u najdonjoj ladici.

Šerif je oteturao u stranu i onesviješten pao na pod. Krvarenje iz rane na ramenu polagano je jenjavalo i tamna lokva što se stvorila pokraj šerifova tijela nije se više povećavala. Otvorenih usta ležao je nepomičan i jedva je disao.

Maskirani potrče pokraj njega do vrata što su vodila prema ćelijama. Otvore ih i nahrupe unutra.

— Svjetlo! — zapovjedio je netko.

U prednjoj prostoriji netko je pripalio petrolejku i ubrzo je slaba svjetlost obasjala uski hodnik ispred ćelija.

Požurili su u prostoriju i pronašli Bena Franka u posljednjoj ćeliji. Stajao je u kutu, razrogačenih očiju, nijem od zaprepaštenja, uplašen i bespomoćan.

— Nemojte! Ne! — zavapio je rančer.

Nitko ga nije slušao. Pronašli su ključ kojim će otvoriti vrata ćelije, gurnuli ga u ključanicu i okrenuli. Vrata zacviješe i bijesna gomila nagrne unutra.

Ben Frank je u bezumnom strahu zgrabio slamaricu i bacio je prema maskiranima. Očajnički povici odjekivali su hladnim zatvorskim prostorijama.

Frank je znao da je ovo kraj, a ipak je vikao i podigao dasku s kreveta kako bi mahao njome ispred sebe i tako barem zakratko rastjerao napadače. Netko je nasrnuo na njega, ali odbačen udarcem daske ispružio se na tlu. Drugoga je oštar rub daske pogodio u glavu, dvojica su odbačena u stranu, ali to je ujedno bio i kraj njegova očajnog pokušaja da se obrani. Svladali su ga.

Oduzeli su mu dasku i srušili ga na pod. Gazili su po njemu, udarili ga pesnicama i nogama.

— Ustaj, prokleti ubojico! Ustaj! — vikali su.

Bijesne oči sjale su kroz uske otvore u tkanini. Više se nije mogao braniti. Pred očima mu se zamutilo. Galama kao da je odjednom dopirala iz daleka, više nije razabirao riječi, samo nejasne glasove. Pred očima su mu plesale crvene kapuljače, udarci ga još jače omamiše. Postao je ravnodušan, nije se dalje branio, znao je da je s njime svršeno.

Izvukli su ga iz ćelije, iznijeli na ulicu, položili na konja i odvukli do ogoljelog drveća na kraju grada.

Zastali su ispod razgranatog stabla i odabrali debelu čvrstu granu. Netko je zamahnuo užetom, ali voda je odmahnuo rukom.

Naslonili su Franka na crvo, ruke mu raširili oko debla i vezali oko zglobova. Okružili su ga, ali on ih više nije niti vidio niti čuo. Ošamućen visio je polumrtav pričvršćen za deblo. Tiho je stenjao.

— Ben Frank, stojiš ispred dobronamjernih građana ovog kraja. Presudit ćemo ti — govorio je visoki maskirani čovjek.

Ruke je prekrizio preko grudi. Sa svake su mu strane stajala dva maskirana čovjeka u istom položaju kao i on. Ostali okružiše stablo.

— Optužen si da si na cesti prema Spearmanu ubio i opljačkao dvojicu trgovaca, Pabla Alvareza i Juana Reya. Što možeš reći u svoju obranu?

Riječi su odzvanjale u rančerovoj glavi. I dalje se tresao cijelim tijelom. Htio je nešto reći ali mu je nedostajalo snage. Teško je zastenjao. Raspucane

usne ipak su izgovorile nekoliko riječi.

— Nevin...ja sam nevin — zastenjao je rančer.

— Optuženi Ben Frank poriče nedjelo i kaže da je nevin — mirno će maskirani. — Svjedok je izjavio da te je vidio kako si napao trgovce, ubio ih i opljačkao. On je pošten čovjek. Zakleo se da govori istinu, znači da ti lažeš, Frank!

— Nevin sam... — promućao je rančer skupivši svu snagu što je preostala u njegovu izudarano i izmrcvarenom tijelu. — Nisam ništao zlo učinio. Želim da me se izvede pred pravi sud! — zavapio je. — Neću da me ubijete! Želim da mi se sudi! Pravedno sudi! — povikao je ni sam ne znajući odakle mu odjednom tolika snaga. — Nevin sam! Čujete li me? Nevin!

Povici su proparali ranu jutarnju sumaglicu. Posljednja snaga bila je iscrpljena i umorno izudarano tijelo bespomoćno je visilo onako svezano o deblo. Noge više nisu mogle izdržati teret tijela, otkazale su poslušnost. Stegnuti zglobovi kliznuli su niz deblo. Krv je potekla iz ruku i u tankom mlazu slijevala niz koru stabla. Nije čuo maskiranog što dalje govori.

— Sud je saslušao izjavu optuženog Bena Franka — nastavio je maskirani. — Svi znamo za izjavu svjedoka. Ima li tko nešto reći u obranu optuženoga? Ako ima, neka podigne ruku i istupi. Saslušat ćemo ga.

Nitko se nija javio. Jedini zvuk što se razabirao bilo je škripanje pijeska pod nogama

ljudi koji su se lagano micali. Bilo im je hladno u rano maglovito jutro. Maskirani je podigao ruku.

— U redu, ne javlja se nitko — rekao je mirno. — Izreći ćemo sada presudu. Onaj tko smatra da je Ben Frank kriv, neka podigne ruku!

Svi su podigli ruke, uvjereni u Frankovu krivnju.

— Porota je donijela jedno-glasnu odluku — zaključio je maskirani. — A sada da izreknemo presudu! Rančera Bena Franka optužena zbog ubojstva dvojice ljudi, osuđujem prema zakonu države Tek-sas na smrt vješanjem!

Starac zapravo nije shvaćao što se oko njega događa. Izdaleka je osjećao kako ga grube pesnice hvataju, odvezuju od stabla i podižu.

Odvukli su ga ispod grane i osovili na noge. Prišao mu je neki čovjek. U ruci je držao užu na čijem je kraju bila svezana omča. Bacio ga je u zrak i prebacio preko grane. Frank je, kroz maglu, ugledao užu. Omča se njihala tik ispred njegova lica.

Htio je vikati, tražiti pomoć, ali sve što je uspio izgovoriti bilo je tiho stenjanje. Srvan, nije imao više niti snage da se makar i pokuša braniti kad su mu omču prebacili oko vrata. Njegovo hroptanje gubilo se u divljem smijehu njegovih krvnika.

Netko od maskiranih doveo je konja. Životinja se uplašila silne buke i nervozno trzala. Podigli su starca u sedlo i u tom trenutku rančer je shvatio što se s njime događa. Suze su

navrle u ispaćene staračke oči i kotrljale se niz izborane obraze dok je pokušavao nešto reći ali mu je nedostajalo snage.

— Provest ćemo u djelo presudu naše porote! — gromoglasno će veliki maskirani krvnik i udari konja po sapima.

Životinja se nervozno trzla, a pri drugom udarcu odjurila. Starčevo tijelo ostalo je visiti iznad zemlje.

Netko je skinuo rukavicu i prišao beživotnu tijelu kako bi opipao nesretnikov puls. Bez riječi sklopio mu je oči i ponovo navukao rukavicu.

— Hajdemo! — javio se voda.

* * *

Požurili su prema gradu. Sunce se mjestimice već probijalo kroz sumaglicu. Žurili su pokraj kuća. Nisu se osvrćali, svjesni da iza zastora na prozorima stoje uplašeni građani i oprezno vire na ulicu. Nitko od njih neće otvoriti prozor i neće ništa reći. Svatko u gradu držao se stare poslovice: »Oklo za oko, zub za zub«.

Donedavno pošten rančer Ben Frank za njih je posao ubojica i nisu imali vremena niti volje razbijati glavu razmišljanjima je li netko, kao što je Ben, uistinu sposoban ubiti iz koristoljublja ili je možda žrtva zavjere. Naučili su šutjeti i brinuti se svaki sam o sebi.

Maskirani stigoše do šerifova ureda. Vrata su još bila otvorena. Jedan od ljudi požurio je unutra i pogledao što je sa šerifom. Fred Coleman ležao je na tlu, lagano se micao.

Osvijestio se, ali još neko vrijeme neće moći ustati.

Maskirani krvnik izašao je na ulicu. Ostali su već uzjahali konje koje su ostavili pred šerifovim uredom.

— Hajde! — požurivao ga voda. — Požuri!

Maskirani je uzjahao i ubrzo svi napustiše grad u divljem galopu. Muklo je odzvanjao topot konjskih kopita kroz ulicu, uvlačilo se u sporedne ulice i u sablasnoj jeci vraćao natrag.

Ostavili su za sobom posljednje kuće u gradu i skrenuli prema šikari kako bi ubrzo nestali u gustom oblaku prašine.

VI

Otvoriše se vrata i ljudi iziđoše polagano i oprezno poput lopova. Pogledavali su prema južnom izlazu iz grada i vidjeli mrtvo tijelo Bena Franka obješeno o drvo, tijelo čovjeka koji je donedavno bio njihov prijatelj, pošten građanin, spreman pomoći svakome. Bilo što da su osjećali, nitko nije skupio dovoljno hrabrosti ili poštovanja da ode do stabla i prereže konop.

Sunce je već bilo prilično visoko kad se na vratima ureda pojavio šerif Coleman. Ljudi na ulici gotovo ga nisu prepoznali. Blijed u licu, velikih upaljenih očiju polagano se njihao i konačno naslonio na dovratnik. Znoj mu se slijevao s lica, rukom je držao ranjeno rame.

Odgurnuo se od vrata i oteturao naprijed. Ljudi su skamnjeno i uplašeno gledali šerifa.

Kad je zamalo posrnuo, konačno su mu prišla dvojica građana i pomogla mu da prijeđe na drugu stranu ulice. Oči je držao zatvorene. Nije imao snage da ih otvori. Izgubio je previše krvi.

Nije ni opazio da su stigli do liječnikove kuće. Netko je udario o vrata i ubrzo se pojavio čovječuljak iz čijih je očiju sijevala divovska snaga. Ljudi su šerifa odvukli u kuću i plegli na stol. Onesvijestio se.

Liječnik mu je vješto skinuo krvavu košulju. Očistio je ranu zadovoljno zaključivši da metak nije ostao u tijelu i da je samo okrznuo kost. Kako stvari stoje, neće biti većih poteškoća. Kad mu je alkoholom čistio ranu, šerif bolno zaste i podigne se. Liječnik je pričekao da se šerif prestane trzati i tek onda nastavio. Netko je otvorio vrata i zabrinuto upitao kako je Colemanu.

— Sada biste mogli obavijestiti našeg neustrašivog zamjenika šerifa — nevoljko će liječnik. — Vjerojatno još spava dok šerif ovdje napola mrtav leži na mom stolu. Krvave ruke oprao je u posudi s mlakom vodom i zatim oprezno obrisao krv oko rane.

— Recite mu neka se pobrine o mrtvom Franku! — zapovjedio je liječnik.

Čovjek na vratima nervozno je kimnuo i nestao.

Liječnik je oprezno opipao rubove rane, a onda je počeo šiti. Coleman je tiho stenjao. Liječnik je radio spretno i brzo. Ubrzo je uspješno sašio ranu, obrisao krv i pomno namazao ranu. Stavio je zavoj i otišao do

posude s vodom da se umije. Dok je sušio ruke, čuo je iza sebe stenjanje.

Fred Coleman je otvorio oči. Osvijestio se. Bol je postajala gotovo nepodnošljiva. Tiho je stenjao.

Na trenutak je ugledao pred sobom liječnika, pokušavajući se uspraviti.

— Poslao sam po vašeg zamjenika, šerife — javio se liječnik. — Morao bi brzo stići. Pretpostavljam da želite s njime govoriti i reći mu da obavi neke poslove. Morate mirovati i neko vrijeme nećete smjeti napuštati postelju. Izgubili ste mnogo krvi.

Šerif Coleman čuo ga je kako govori ali nije mogao ništa odgovoriti. Liječnik je prišao prozoru i gledao na glavnu ulicu. Zamišljeno je grickao donju usnicu.

— Ulica je ponovo opustjela — zlovoljno će liječnik. — Nema nikoga. Nitko ne želi imati bilo kakve veze s jadnikom koji je obješen o stablo na izlazu iz grada. Kad bi ga se ostavilo da tamo visi nekoliko dana, mislim da se nitko ne bi usudio sve vrijeme niti proviriti iz kuće. Plaše se svoje savjesti i nadaju da će biti najbolje ako poput nojeva gurnu glavu u pijesak i pretvaraju se da ništa nisu vidjeli. Stide se i zato što vama nisu pomogli — rekao je i prišao šerifu. — Svatko u ovom gradu zna koliko ste za nas učinili iako niste baš osobito cijenjeni. Svi su svjesni da samo vi možete u ovom gradu održavati mir i red, usprkos teškim vremenima u kojima se nalazimo.

Ponovo ste jednom morali sami pognuti leđa pred nevoljom, a nitko vam nije prišao u pomoć. I mene možete nazvati kukavicom i nitkovom, jer vam ni ja nisam pritrčao u pomoć — zamišljeno i ljutito će liječnik. — Coleman, kakvi smo to ljudi postali? Zašto nas je ovaj rat tako strašno izmijenio?

* * *

Magla se već odavno razišla, sunce je žarilo, a grad je i dalje ostao miran i pust. Nitko se nije pojavljivao na cesti, kao da su svi čekali da netko drugi ukloni mrtvo tijelo Bena Franka. I oni najokorjeliji osjećali su se pomalo nelagodno.

Hank Weston ušao je u liječnikovu kuću i prišao šerifu. Coleman nije mogao govoriti nego samo potvrdno kimati na sve ono što je liječnik rekao njegovu zamjeniku.

— Westone, smjesta skinite Bena Franka! — zapovjedio je liječnik. — Pobrinite se za lijes i prenesite ga na ranč. Kad to obavite, napišite izvještaj u kojem ćemo potanko iznijeti sve što se ovdje dogodilo. Nikako nemojte zaboraviti da rastumačite zašto niste priskočili u pomoć šerifu kad ste čuli pucnjavu. Uvjeren sam da ste je čuli — dodao je zlovoljno liječnik. — Ako niste prije ništa opazili, onda ste se morali probuditi najkasnije onda kada je izbila pucnjava. Bila je vaša dužnost da odmah dodete. Možda ste se uplašili, a možda vam je bilo i pravo da oni ludaci svojevolutno presude Benu. Frank je bio čovjek iz našeg kraja, dobar i pošten rančer.

Budući da ga šerif Coleman nije odmah otpremio u Amerillo, znači da nije bio sasvim uvjeren u njegovu krivnju. Očito je želio cijelu stvar podrobnije ispitati. Vi, Westone, niste ni prstom makli da pomognete šerifu i spriječite linč. Sve ćete to točno napisati, inače ću ja poslije rata sve ispričati nadležnim ljudima.

Weston je problijedio i spremio se da nešto odbrusi, ali oštar liječnikov pogled spriječio ga je da išta prozbori i samo je šutke kimnuo.

Pričekao je da Coleman kimanjem glave potvrdi sve što je liječnik rekao. Potom se naglo okrenuo i izišao. Iako je šerif šutio, njegove su hladne oči i ljutit pogled dovoljno govorili dok je odmjeravao svoga zamjenika. Čim je Eston izišao, Coleman je zatvorio oči i počeo teško disati.

— Nemojte se uzbuđivati — upozori ga liječnik.

Prišao je ormariću s lijekovima i izmiješao napitak koji će šerifu ublažiti boli i ujedno ga smiriti.

— Smirite se, Coleman — blago će liječnik. Potreban vam je odmor. Popijte ovo i bolje ćete se osjećati. Možda ćete i zaspati.

Šerif je poslušno ispio napitak i zatvorio oči.

— Mislim da ćete imati još mnogo neprilika zbog svega ovoga — zaključio malo kasnije liječnik.

— Najvjerojatnije... — umorno će šerif. — Zato sam se i suprotstavio. Inače ne bih...

— Znam, nije ovo prvi put da ona grupa ludaka presuđuje

nekom razbojniku, ali mogli ste možda o svemu i drukčije razmisliti. Upleli se vi ili ne, Ben bi ionako bio stradao, a ovako ste sada teško ranjeni.

Coleman nije ništa odgovorio. Liječnik je zadovoljno zaključio da je zaspao. Napitak je, znači djelovao.

Tiho je izašao iz sobe i ostavio šerifa da spava.

VII

Kola su se kotrljala cestom. Kotači su cviljeli. Čovjek na kočijaševu sjedalu silno se znojio. Lice mu bijaše prekriveno debelim slojem sive prašine i znoja. Usmjerio je konje s glavne ceste za Spearman na užu sporedni put.

Sunce je pržilo s neba. S juga je zapuhao blagi povjetarac i nosio sa sobom prašinu što se provlačila gustim grmljem prostrane šikare.

Zapadno od puta stajalo je stado dugorogih goveda. Čim su začula klopotaње kola, uputila su se dalje. Šikara je bila preplavljena dugorogim govedima kojih je u to vrijeme u Teksasu bilo gotovo više nego ljudi. Naučila su se živjeti u divljini i u neprestanoj borbi za opstanak postala neobuzdana poput zvijeri.

Uski put provlačio se među brežuljcima. Ubrzo se pred vozačem u daljini pojavio ranč. Doimao se prazno i pusto. Vozač je odveo kola do korala i zaustavio se pokraj bunara.

Hank Weston, vozač kola, u nedoumici se osvrnuo i sišao. Još se nitko nije pojavio na

dvorištu. Odlučio je da ode pogledati do kuće. Navukao je šešir dublje na čelo, jer je sunce silno žarilo s neba da se morao nekako zaštititi.

Već je gotovo došao do kuće kad ga je nečiji glas upozorio da stane. Glas što ga je začuo tako nenadano bio je doduše ženski, ali zato ne manje prijeteci nego bilo kojeg muškarca. Nije se usudio niti pomaknuti.

— Gospodice, umirite se! — povikao se Weston. — Ja sam zamjenik šerifa u Dumasu, Hank Weston!

— Nisam slijepa, Westone! — ljutito će Jane Hunter. — Vidim tko ste.

Odjevena u jednostavnu zelenu haljinu preko koje je svezala lanenu pregaču, Jane se pojavila iza istočnog ugla zgrade. Kosu je svezala na potiljku. Blijeda i upala lica čvrsto je u rukama stezala dvojčevku.

— Molim vas...sklonite to oružje... — tiho će Weston. Ako ovo opali...

— Opalit će samo ako ja to budem htjela!

Oprezno se osvrkala oko sebe i pogled joj zastade na stražnjem dijelu kola. Ugledala je jednostavni lijes od svijetle hrastovine.

— Što želite od mene? — teško je uzdahnula mlada žena, svladavajući suze.

— Gospodice, ja...mi...do vraga! — ljutito će Weston u nedoumici.

Šutjela je i prisilila ga upornim pogledom da nastavi. Podigla je lagano puščanu cijev, kao da bi ga upozorila da oružj i dalje drži u ruci.

— U Dumasu se nešto dogodilo — tiho će Weston. — U onom lijesu leži Frank. On je...on...linčovali su ga.

Lice mlade žene kao da se sledilo. Tresla se cijelim tijelom, ali kad je progovorila, glas joj je zvučao čvrsto i odlučno.

— Tko je to učinio? — upitala je.

— Ne znam točno... Oni...

— To nije odgovor, Westone! Želim znati tko ga je ubio! Tko? Imena!

— Bili su maskirani... Ne znam. Do đavola! Zašto baš mene ispitujete? Doveo sam Bena Franka ovamo da ga pokopate na njegovu ranču, i to je sve.

— Tako znači! Mislite da ću vas samo tako pustiti? O, ne! Ljuto se varate! Želim saznati sve. Reći ćete mi kako se sve dogodilo ili će moja puška zapucati. Dakle? Nemam mnogo da izgubim, ali vi imate. Vaš je život na kocki.

— Pojavili su se jučer ujutro prije izlaska sunca — počeo je Weston kao da mu se odjednom razvezao jezik.

Znao je da se mlada žena pred njim, srvana očajem, neće obazirati na njegovu šerifsku zvijezdu nego će pucati ne progovori li.

— Šerif Coleman bio je dežuran noću — nastavio je. — Silelom su ušli u šerifov ured, pretukli i ranili šerifa i izvukli Franka iz zatvora. Odvukli su ga do stabala na izlasku iz grada i tamo ga objesili. To je sve. Zaista ne znam ništa drugo.

Gledao je ženu pred sobom kako ga promatra očajna i izbezumljena i osjećao je neopisivi strah. Tko zna što je u stanju učiniti. Nadaleko nije bilo nikoga da mu priskoči u pomoć. Nije znao više ni sam što da misli.

Jane Hunter prišla je kolima i zagledala se u lijes.

— Dodite ovamo i skinite poklopac — zapovijedila je.

Požurio je i drhtavim rukama učinio kako mu je rekla. Prišla je još bliže i stala na vrške prstiju. Odjednom joj prsti još čvršće obujmiše dvocijevku, a usne se skupiše u dvije tanke crte.

— Zatvorite lijes i skinite ga s kola — rekla je i odmaknula se. — Odnosite ga onamo — rekla je pokazavši rukom smjer.

Učinio je kako je rekla, šutke, uplašen i brzo.

— Da li da iskopam jamu? — upitao je.

— To mogu i sama! Još vas jednom pitam: tko je ubio Bena Franka?

— Rekao sam vam da ne znam, do vraga! Bili su maskirani. Pucali su u šerifa zama-
lo ga ubili i...

— U redu, kako želite — prekinula ga je Jane. — Kad se ovaj prokleti rat završi i sinovi starog Bena vrate kući, znajte da ću im ispričati sve što se dogodilo. Neću ispustiti ni najmanju sitnicu. Vjerujem da znate što će se onda dogoditi. Westone, pokazali ste se zaista kao sila od čovjeka — ogorčenô će Jane. — Nemoćna starca odvukli ste u zatvor jer vam je bio potreban krivac.

Optužili ste ga za ubojstvo koje nikada ne bi ni sanjao a kamoli počinio. Sada je mrtav. Niste jedini krivac, ali ste krivi za sve što se dogodilo. A sada odlazite, Westone! — povikala je. — Odlazite!

Glas joj je prelazio u očajnički jecaj i Weston je znao da neće više dugo izdržati. Živci će ubrzo popustiti i tko zna što bi mogla učiniti. Morao je iskoristiti priliku i što prije otići.

— Odlazite, prokleti ubojico!

— zajecala je i otkočila pušku.

— Da se nikada više niste ovdje pojavili! Nikada!

— Okrenuo se, požurio do kola, popeo na njih i potjerao konje. Proklinjao je sudbinu koja ga je dovela u ovakvu životnu opasnost.

Konji podigoše glave i kola zacvilješe. Iza Westonovih leđa oglasio se pucanj. Okrenuo se usplahiren, ali Jane Hunter stajala je puške podignute u zrak. Pucala je samo da ga uplaši.

— Požirite i nemojte zaboraviti da ću Ianu i Gilu Franku sve ispričati! Nikako nemojte to zaboraviti! — povikala je za njim dok je tjerao konje iz dvorišta.

* * *

Jane Hunter ispustila je pušku i odjednom zateturala. Suze su joj navrle na oči dok je posrtala prema lijesu. Rukama je obujmila drveni sanduk i gorko zaplakala.

Dugo je vremena prošlo prije nego što je ustala i umornim koracima otišla do staje. Vratila se, noseći pijuk i lopatu. Stisnula je zube i počela kopati.

Radila je bez predaha i nije niti opazila kako vrijeme prolazi i sunce polagano kreće prema zapadu. Suton se polagano počeo spuštati nad dolinu kada je završila kopanje i pogledala u jamu.

Preostalom snagom dovukla je teški lijes do jame i uz mnogo teškoća spustila ga unutra. Sjela je uz rub i nakon nekoliko trenutaka duboko uzdahnula, da bi odmah potom skočila i počela zatrpavati jamu.

Kada je bila gotova, osjetila je kako je obuzima slabost i zarnalo se srušila ali uspjela se svladati, odložila je lopatu i još jednom pogledala grob u kojem će sada zauvijek počivati Ben Frank. Nekoliko je trenutaka tako stajala a potom se okrenula i ušla u kuću.

Unutra je bila tama, ali nije palila svjetlo. Otišla je u svoju sobu, zalupila vrata, bacila se na postelju i gorko zaplakala.

VIII

Oko tri mjeseca kasnije proćula se vijest koja je svakog uzbudila: general Robert Lee, glavni zapovjednik snaga Konfederacije kapitulirao je pokraj Appomattoxa pred snagama Unije. Tako je završen rat koji je odnio mnoge živote i donio mnogo nevolja. Konfederacija je bila potučena i od toga dana više nije postojala.

Na sjeveru su ljudi na ulicama plesali od oduševljenja, bacali cvijeće, zastave se vijorile na zgradama, a na jugu su ljudi bili prestrašeni, pitajući se što će biti nakon poraza.

Mnoge godine ogorčenog rata slijedit će zasigurno još gore osveta. Prije trupa okupatora pojaviše se prvi preživjeli vojnici južnjačke vojske. Ranjeni, osakaćeni, izgladnjeli, vratili su se u zemlju kojoj je bilo potrebno sve ostalo samo ne besposleni vojnici. Pojaviše se mnoge teškoće, još više nego što ih je bilo do sada, a gotovo svaki povratnik nosio je sobom probleme.

Pojavile su se grupe gerilaca, razbojničke bande i skitnice. Svi oni putovali su zemljom kako bi u svakoj prilici krali, ubijali i varali. U ratu nije bilo lako, ali sada su pravi nemiri tek počeli. Za građane u malim gradovima dalekog juga sada je tek počeo pravi rat.

Nakon ubojstva Lincolna pojaviše se okupatori, odlučni da što jače pritisnu one koje su u ratu pobijedili.

Sljedeća dva mjeseca neprestano su se vraćali vojnici iz logora ili prihvatilišta za ranjenike gdje su ležali dok im ne zacijele rane.

Među tim ljudima vratili su se i Ian i Gil Frank. Cijelim putem razmišljali su jedino o svojem ocu, ranču i Ian, naravno, o svojoj zaručnici Jane Hunter. Prije nego što je otišao u rat obećao je djevojci da će se njome oženiti čim se vrati i sada je bio odlučan da što prije ispuni obećanje iako nije znao kako i od čega će živjeti u ovim teškim vremenima.

Ian i Gil su se nadali da će oca i Jane zateći u kući žive i zdrave, jer u dijelu Teksasa gdje oni žive rat nije bjesnio. To je već bilo mnogo, jer se ve-

ćina njihovih drugova nakon teških godina provedenih u blatu, mirisu baruta, krvi i znoja, nakon godina gladi i žeđi zatekla pred ničim. Domovi spaljeni, obitelji ubijene.

Otprilike tri mjeseca nakon završetka rata Ian i Gil Frank prešli su indijansko područje, kroz Oklahomu i Kansas te stigli na granicu Teksasa. Jahali su konje bez žiga. Nalik su jedan na drugoga, samo što je Ian, stariji brat, imao šira ramena. Obojica su mršavi, bolje rečeno izgladnjeli, a sive uniforme trošne i izbljedjele. Usprkos svemu tome doimali su se čvrstima.

— Evo Teksasa! — zadovoljno će Ian Frank. — Dobri, stari Teksas!

— Prašina! — zadovoljno će Gil. — Od sve prašine što sam je za vrijeme rata bio prisiljen gutati, ipak mi ova naša najbolje prija — dodao je uz smijesak.

Pogled mu je lutao širokom zemljom ispresijecanom brežuljcima.

— Požurimo! — nasmijao se Ian. — Da mi je netko prije pola godine rekao da ću se danas nalaziti na granici Teksasa, smatrao bih ga vjerojatno ludim, a eto, za dva dana bit ćemo kod kuće!

— Što će reći otac kad nas vidi? — zamišljeno će Gil. — Vjerojatno nas već nestrpljivo očekuje.

— Naravno da nas očekuje! I on i Jane!

Ian je skinuo prljavi šešir i udario konja po ušima. Životinja se uplašeno trznula i pojurila. Obojica su bili umorni i

iscrpljeni, ali spoznaja da su se našli u blizini kuće dala im je nove snage. Zaboravili su na glad i umor. Odjednom se osje tiše slobodnima i zadovoljnima, sretnima što se vraćaju kući.

Žurili su da što prije stignu i tako su se vrlo rijetko zaustavljali i razgovarali s malo ljudi. To je bio razlog zbog kojeg nisu saznali da je sada u Teksasu sve drukčije. Za sada još nisu razmišljali o tome što znači izgubiti rat. Bili su suviše sretni i u svom zanosu nisu na to pomišljali.

Dva dana nakon što su prešli granicu Teksasa, ugledali su pred sobom u daljini očev ranč. Bili su radosni što će ubrzo ugledati pred sobom oca i Jane.

* * *

Pred njima se pojaviše zgrade ranča. Na prvi pogled, previše uzbuđeni, nisu opazili da su zgrade trošne, da na krovu staje zjapi pukotina i da je nekoliko prozora glavne zgrade razbijeno. Tek nakon što su ujahali u dvorište, osjetili su da nešto nije kako valja.

Obuzeo ih je neki čudan osjećaj nelagode. Nikoga nisu vidjeli, ranč se doimao pusto. Odjednom ugledahu humak zemlje i u njega zaboden jednostavni križ.

— Ovoga groba prije nije bilo — s nevjericom će Ian.

— Samo je dvoje ljudi živjelo na ranču, otac i Jane — zamišljeno će Gil. — Plašim se da unutra leži jedno od njih dvoje. Sumnjam da bi otac pokopao nekog stranca na našem ranču.

– Nešto nije u redu – zabrinuto će Ian. – Osjećam da nešto zaudara.

Desnicu je spustio iznad kolta i osvrtao se oko sebe.

– Ranč djeluje napušteno – zaključí Gil.

– Ne znam... – zabrinuto će Ian.

I on je držao ruku iznad revolvera i lagano usmjerio konja dalje u dvorište. Kod zgrada i dalje se ništa nije pomicalo. Prešao je rukom preko lica i opipao bradu što je izrasla za vrijeme putovanja. Znoj mu se lijepio na čelu pomiješan pijeskom i prljavštinom. Sjahao je.

– Budi oprezan, Ian – upozorio ga je mladi brat i pokrenuo konja.

Kad se Ian približio vratima kuće, ova su se naglo otvorila i braća ugledaju pred sobom puščanu cijev.

Prije nego što je Ian išta stigao reći ili učiniti, čuo je, suđeci po metalnom zvuku, kako je netko napeo pušku.

– Stani, stranče! Ovdje nema ničega što bi trebalo da te zanima! Okrenite se obojica i nestanite što prije!

Odlučan ženski glas što ga je tako oštro upozorio, Ian je odmah prepoznao. Bio je to glas njegove Jane.

– Jane! – poviče Ian – Zaboga!

Glas utihnu, puška se spusti, a iz kuće dopre prigušeno jecanje. Začuse kako oružje pada na pod a na vratima se pojavi mlada žena.

– Ian? Je li moguće? – promrmljala je kao da sama ne vjeruje svojim ušima.

Zajecala je i bacila se u zagrljaj čovjeku što ga je tako očajnički očekivala i plašila se da ga nikada neće dočekati. Zagrljio ju je i stisnuo uza se. Prije nego što je stigao išta pitati, zagnjurila je glavu u njegove grudi i gorko zaplakala dršćući cijelim tijelom.

Gil Frank je u međuvremenu sjahao i odveo oba konja do pojilišta. U ruci je sada držao revolver i oprezno koračao dvorištem.

– Sama je ovdje – zaključio je malo kasnije i prišao bratu. – U onom grobu ondje čini se, leži naš otac. Do vraga... – procijedio je i ugrizao se za donju usnu.

Nije mogao svladati suze, a nije to ni želio. Svojih se osjećaja čovjek ne treba stidjeti. Okrenuo se i htio nešto reći.

– Nemoj ništa reći – javi se Ian. – Pogledaj Jane! Zacijelo je proživjela pakao.

Jače je privinuo uza se voljenu djevojku i umirujući je blago joj prešao rukom preko ramena. Jane je i dalje plakala. Sav onaj strah što ga je posljednjih mjeseci proživljavala, sva tuga zbog mrtvog Bena Franka, sve ogorčenja izbi odjednom iz nje u nesavladivu grču suza.

Ian je čvršće obujmio djevojku i uveo je u kuću. Odveo ju je u sobu i sjeo s njome kraj kamina iz kojeg se širio miris pepela.

Konačno je Jane podigla glavu i zaplakanih očiju pogledala Iana. Htjela je nešto reći, zagrcnula se i ponovo zaplakala.

— Ian! Oh, Ian! — zajecala je očajno. — Ne mogu vjerovati da si se vratio. Poslije svega... Ian...

Ponovo je spustila glavu i plakala. Ian nije znao što da učini i kako da je umiri. Na vratima se pojavio Gil.

— Konji su u staji — javio se mladić. — Je li vać išta rekla? Htio bih konačno saznati kako je umro otac.

— Ništa suvislo još nije rekla, a i kako bi — zabrinuto će Ian. — Vidiš je u kakvu je stanju. Pogledaj ima li negdje u kući kave i ako je pronađeš, skuhaj. Svi smo zaslužili da se okrijepimo.

Gil je kimnuo i krenuo u kuhinju. Na vratima je zastao i okrenuo se.

— Znaš, Iane... — rekao je zamišljeno. — Sve vrijeme povratka toliko sam se silno radovao novom životu da uopće nisam ni pomišljao kako bi nas ovdje mogle zateći nedaće. Mislio sam da ćemo živjeti mirno i spokojno kao i prije rata, ali vidim da se mnogo toga promijenilo i osjećam da će biti još mnogo neugodnosti.

— Znam... I ja sam tako mislio — kimnuo je Ian.

Gil je otišao u kuhinju, a Jane se malo kasnije umirila i podigla glavu.

— Otac je mrtav, je li? — tiho će Ian i pogladi je po kosi.

Kimnula je nijemo. Tresla se cijelim tijelom.

— Je li umro? — upitao je Ian mada je predosjećao da nije tako.

— Ne... On je... linčovali su ga! Linčovali su ga kao ubojicu!

Čuo je što je rekla a ipak kao da nije razumio.

— Kako? Linčovali su ga? Ali zašto? Kada?

— Rekli su da je ubojica — zajecala je Jane. — Uhapsili su ga, odveli sa sobom i ubrzo ga objesili.

Znao je da će mu kasnije, kad se sasvim smiri, potanje ispričati što se dogodilo. Ovako nije mogao dobro shvatiti što se zbilo, ali jedno mu je bilo jasno: za njihova izbjivanja ovdje se dogodila neopisiva gadost, a njihov je otac postao njenom žrtvom.

— Oca su objesili! — rekao je Ian kad se Gil vratio u sobu.

— Optužili su ga da je ubojica! Kakve li gadosti! Otac je, dođuše, uvijek bio tvrdoglav, ali nikada ne bi ubio. Tko zna za što su ga optužili. Jadni starac! Naravno da im se nije mogao suprotstaviti onako sam i nemoćan. Jane će se ubrzo smiriti pa će nam sve ispričati.

— Nadam se da će nam ispričati — ogorčeno će Gil i pride prozoru.

Stisnutih očiju promatrao je suncem isprženu zemlju i stajao nepomičan, zamišljen i tužan.

IX

U podne vrućeg sunčanog dana sa sjevera su dva jahača ujahala u grad. Jedva da ih je netko i opazio. Previše je ljudi u to vrijeme svakodnevno dolazilo u grad. Dolazili su trbuhom za kruhom i ne našavši posao kao ni drugdje, odlazili su dalje.

Ian i Gil Frank su bili odjeveni u kaubojska odijela. Oko bokova su imali opasače s koricama iz kojih su virili teški koltovi. Doimali su se odmorenijim nego prijašnjih dana, ali čelična krutost koju su stekli u ratu i dalje je obilježavala njihova lica i kao da ih je opasavala poput nevidljiva zida.

Projahali su glavnom ulicom i zastali pred salunom »One Dollar«. Sjahali su i osvrnuli se. U gradu se nije gotovo ništa promijenilo otkako su posljednji put bili ovdje. Nove zgrade nisu sagrađene, a stare nisu popravljene jer je nedostajalo novca.

Vezali su uzde oko grede pred salunom i ušli u polutamnu. Nekoliko je ljudi sjedilo u kutu i kartalo. Čovjek za šankom brisao je čaše i, kad ih je ugledao, oči mu iznenađeno zasjaše. Podbočio se na šank i radoznalo pogledao pridošlice. Prišli su mu.

— Da niste vi možda Ian i Gil Frank? — radozalo će čovjek za šankom. — Konačno nešto zbog čega se čovjek može obradovati u ova teška, ušljiva vremena — zadovoljno se nasmiješio kad su braća potvrdno kimnula. — Pridite! Izrasli ste u prave muškarčine, momci! Prvim pićem ja častim! Ionako ništa ne zarađujem. Nitko nema novca, a budući da ne želim da mi se viski pokvari, radije ga dijelim.

Stavio je dvije čaše na šank i ulio u njih zlatkastu tekućinu.

— Hvala, Andy, ali ne želimo piti — edmahnuo je glavom Ian. — Bili smo već na našem ranču i tamo nas je dočekao

grob. Ta nas je spoznaja silno rastužila...

— Mnogo je grobova sada poslije rata — okolišao je Andy.

— Prije rata na našem ranču nije bilo groba, a sada smo našli humak i u njega zaboden križ. Naš otac leži u tom grobu, Andy. Znaš li to?

— Bio je dobar čovjek — u nedoumici će Andy.

— Da, bio je dobar čovjek, a ipak je postao ubojica, bar smo tako čuli. Je li to moguće, Andy? — obratio mu se Gil.

Čovjek za šankom problijedi i počeo nervozno stiskati u rukama krpu kojom je brisao čaše.

— Šalite se, a... — zamucio je oklijevajući.

— Smrt bilo kojeg čovjeka nikada nije šala — oštro će Gil.

— Ali ako nije ubojica, zašto je onda linčovan?

— Ispričaj nam što znaš — nagnuo se nad šank Ian i pogledao čovjeku pred sobom ravno u oči. — Pričaj nam o noći kad je naš otac linčovan!

— Zašto baš ja? — zavapio je Andy. — Pitajte nekog drugog ili... Uostalom, mislim da će biti najbolje ako sve jednostavno zaboravite, jer bilo što da učinite, oca ne možete vratiti. Sve je to prošlost. Vremena su bila teška, ljudi izludjeli, isto kao i danas.

— Bio nam je otac! Kako to misliš da sve jednostavno zaboravimo? Možda bi bilo najbolje zaboraviti da nam je bio otac? Ne vjeruješ valjda da smo čast ostavili na ratištu? Nikada nitko od Frankovih nije bio kukavica, zašto bismo mi odjed-

nom postali bijednici? Očeva smrt mora biti osvećena!

— Ne želim se time baviti — ljutito će Andy. — Ionako imam dosta neprilika, samo bi mi još i to trebalo. Vidi se da ste tek stigli i ništa ne znate. Raspitajte se malo po gradu kako je ovdje, pa ćete ubrzo saznati da je pakao ništa prema onome što ovdje proživljavamo. Ne želim neprilika. Želim živjeti u miru sa sjevernjacima i ne bih ih želio razjariti. Ako želim preživjeti, moram se pokoriti. Oni jedu i piju kod mene, a kad ne bi bilo tako, mogao bih odmah zatvoriti salun. Svatko tko izaziva neprilike ubrzo sjedi u zatvoru u Amarillu. Ian, shvati me, nije mi lako. Ako razljutim sjevernjake, zatvorit će mi salun i ostat ću bez krova nad glavom. Žao mi je, ali ne mogu vam pomoći. Cijela ova stvar koja vas zanima tako strašno smrdi da se čovjek može otrovati ako je samo i primiriše. Ima u Tek-sasu ljudi koji su se na vrijeme okrenuli u smjeru vjetra i sada upravljaju velikim poslovima. Netko kao ja samo je mala riba i mora šutjeti, razmijete li me? Ja sam zapravo samo sitna bijedna uš koju svatko može zgaziti, a nitko neće ni pitati zašto. Drugi su bili mudriji od mene. Žao mi je, ali potražite nekoga drugog. Ja ništa ne znam — dodao je i zašutio.

— Kako želiš, Andy — hladno će Ian. — Bar priznaješ da se plašiš i da si obična uš. To je već nešto — dodao je zlovoljno.

— Svatko se ovdje plaši — mirno će Andy. — Dovoljno je

razloga za to. Nije potrebno mnogo da se čovjek zamjeri nekom od onih koji ovdje sada vedre i oblače i...

— Pravi put je još jedini ispravan — prekinuo ga je Ian.

— Hajdemo, brate! Dosta smo vremena ovdje uzalud potratili.

— Ako Andy ne laže, oni koji su upleteni u očevu smrt danas su ljudi na položaju — zaključio je Gil kad su izašli. — Čini se da se uistinu mnogo toga promijenilo.

— Sve to ništa ne mijenja u našoj odluci — odlučno će Ian.

— Nitko nam ne može zabraniti da pronađemo ubojicu našeg oca, pa makar on bio jedan od najuglednijih i najmoćnijih ljudi u ovom kraju. Pronaći ćemo ga, a onda neka mu bog pomogne!

* * *

S istočne strane u grad je dojahalo nekoliko bezobzirnih okrutnih i dobro naoružanih ljudi. Smijali su se glasno, zaustavili pred salunom, sjahali i prošli pokraj braće.

— Mitchelovi vukovi — ljutito će neki starac u blizini i pljune.

— Kakvi su to ljudi? — upitao je Ian i prišao mu. — Nikada ih prije nisam vidio ovdje.

— Niste ih niti mogli vidjeti — ljutito će starac. — To su neki od onih koji su na vrijeme shvatili kojoj se strani treba prikloniti, ako žele dobro živjeti. Rade za Jenkije i mogu vam reći da im je vrlo dobro! Smiju nas tući, omalovažavati, vrijeđati, sve mogu! Uvijek imaju pravo. Oni su od onih

koji bi radili i za samoga vruga ako im to može donijeti neku korist.

— Zašto?

— Iza njih i njihova gazde je vojska. To su vukovi Ase Mitchela. Nazivaju se »Home Guard«, čuvari doma. Svašta! Tobože održavaju red i pomažu Jenkijima pri snalaženju u području koje oni dobro ne poznaju, ali zapravo pljačkaju i nema nikoga tko bi im se suprotstavio. Svi ih se plaše. Vukovi Ase Mitchela najopasnija su ološ sjeverno od Rio Grande!

— Tko je taj Mitchel koga neprestano spominjete? — upita Ian.

— Čini se da ste se uistinu nedavno vratili i još ništa ne znate — začudio se starac. — Mitchel je gad, nitkov i propalica — ljutio se dajući oduška srcu. — Sve nas je nasmario i povukao za nos. Nekoć je bio propovjednik. Svašta! Govorio nam je o pravdi i zakonu i učio nas da uvijek moramo biti poštteni i pravedni. Mislili smo da je jedan od najboljih ljudi koji su ikada živjeli u Teksasu. Da samo znate kako je bio poštovan. Kad se samo sjetim! — stresao je glavom starac i ogorčeno se nasmiješio. — Pomagao je našem svećeniku. Nitkov! Kako su ga ljudi slušali! Kad bi držao propovjed svi bi došli da ga čuju. Poslije rata bacio je Bibliju u kut i raskriljenih ruku dočekao Jenkije. Dočekao? Ma kakvi! Potrčao im je u susret, a oni su ga, naravno, vrlo rado prihvatili. Nisu ni oni glupi. Tako vam je to, momci. Od

dana kada su u naš grad stigli sjevernjaci, Mitchel više nije držao propovijedi i nitko više ne priželjkuje da išta kaže, jer prozbori li nešto, svakom je jasno da slijede nove nedaće. Toliko je moćan da radi što želi. Ako netko nešto samo pisne, odmah ga strpa u zatvor. Vojna komanda u Amarillu podržava sve njegove zapovijedi, a ovi nitkovi koje ste upravo vidjeli brinu se da sve bude onako kako on želi. Sve su to, do jednog, opaki revolveraši. Sada će se napiti a potom pucati oko sebe kao ludi, lomiti i uništavati. Tako vam je to!

Ian i Gil polagano stekoše sliku svoga rodnog kraja a ta slika je bila tužna, puna gorčine, bijede i očaja. Sada su donekle shvaćali i strah čovjeka za šankom.

— Što je sa šerifom? — upitao je Ian.

— Može biti sretan ako ga Jenki ostave na miru i ne otjeraju iz grada — gorko se nasmijao starac. — Nije više mlad, a otkako su ga ranili i pretukli one noći u kojoj su linčovali starog Bena Franka, nije se više oporavio. Uglavnom sjedi u svom uredu, i to je sve.

Ian i Gil slušali su zaprepašteni. Starac im je, ne znajući s kime razgovara, otkrio mnogo toga. Nisu smjeli gubiti vrijeme.

— Brate, mislim da bismo morali posjetiti šerifa — zaključio je Ian kasnije.

Šutke su uzjahali i krenuli prema šerifovu uredu. Nitko na njih nije obraćao pažnju. Put ih je vodio prema južnom

izlazu iz grada i kad su podigli pogled, vidjeli su gola stabla. Nisu znali da je na jednom od tih stabala visio njihov otac, a možda je bilo bolje tako, jer dovoljno su patili što je nevin ubijen.

Zgrada u kojoj je bio šerifov ured bila je ona ista kao i prije četiri godine. Sve je uopće bilo kao i prije, samo starije i trošnije.

Ostavili su konje vezane za ogradu pred ulazom i prišli vratima.

– Što ako nije sam?

– Onda ćemo otići i kasnije se vratiti – zaključio je Ian.

Podigao je ruku i pokucao. Nije čekao da ih netko pozove. Otvorio je vrata i braća udoše.

* * *

U šerifovu uredu zatekli su samo jednog čovjeka. Sjedio je za pisaćim stolom i podigao pogled. Nabrao je čelo i stisnuo oči dok je promatrao dvojicu pred sobom. Bio je mršav i koščat, naborane kože lica i šiljata nosa. Ostao je sjediti i položio ruke na pisaći stol. U njegovim očima očitovalo se nepovjerenje. – Šerif Coleman? – upitao je Ian.

Čovjek je kimnuo, pružio ruku prema gomili spisa i podigao šerifsku zvijezdu što je ležala na njima. Prikopčao je na košulju.

– Ne nosim je uvijek – mirno će šerif. – Ionako ne predstavlja mnogo – rekao je tiho i zatečeno pogledao strance.

Upravo je rekao nešto što baš nije vrlo razumno. Ponovo je zaboravio da ne smije više

govoriti što misli, osobito ne pred strancima.

– Ne prepoznajete nas, šerife? – upitao je Ian.

– Ne znam baš... Nekako ste mi poznati, ali...

– Zovemo se Frank, šerife. Mi smo Ian i Gil Frank, sinovi starog Bena... pokojnog Bena Franka.

Šerif je mirno i zamišljeno kimnuo.

– Znao sam da ćete doći – rekao je. – Slutio sam da ćete se jednog dana pojaviti i tražiti objašnjenje. Znao sam da je to neizbježno.

– Uhapsili ste našega oca. Prije pola godine otprilike došli ste na naš ranč s vašim zamjenikom, uhapsili našega oca i odveli sa sobom. Ubrzo je bio linčovan. Je li naš otac uistinu bio ubojica? Možda i nije. Šerife, ispričajte nam što znate!

Coleman je spustio glavu i podbočio je šakama. Teško je disao.

– Molim vas, ostavite me na miru. Ja vam uistinu ne mogu pomoći. Star sam i svaki me dan Jenki mogu otjerati odavde. O njihovoj dobroj volji ovisi koliko ću još dugo ostati ovdje.

– Želite li time dati naslutiti da je naš otac ipak možda ubijen nevin? – s nevjericom će Ian.

– Sve je moguće – tresao je glavom Coleman.

– Zašto se niste pomnije pozabavili slučajem? – javio se Gil.

– Imao sam svjedoka! Kada su dvojica mrtvih trgovaca dopremljena u grad, javio se neki

čovjek koji je tvrdio da je pro-
matrao vašeg oca pri ubojstvu.
Ubijeni trgovci bili su prepro-
davači konja. Nekoliko sati
prije prodali su južnjačkoj
vojsci tri stotine konja i sa so-
bom su nosili tri tisuće dolara
u zlatnicima.

– Gdje je taj novac?

– Ne znam, nikada nije pro-
nađen, a vaš otac je cijelo vri-
jeme sve poricao. Ipak to ne
znači da...

– Zašto to ništa ne znači? –
ljutito će Ian. – Kad starac
koji je godinama poznat kao
pošten i pravedan kaže da nije
ništa učinio, onda to ne znači
ništa, a kad se pojavi neki nez-
nanac i izjavi da je tog istog
starca vidio kako ubija, onda
to znači mnogo i svi mu vje-
ruju! Je li tako? Je li moguće
da se naš otac nije mogao bra-
niti? Premda novac nije prona-
đen, i premda je tvrdio da nije
ubojica, ipak ste više vjerovali
nekom tudincu. Znači da je
isto tako mogao biti nevin kao
i kriv!

– Danas bi to vjerojatno
bilo drukčije, ali u ratu je bilo
teško. Ni danas nije lako, ali
onaj pakao... Ubojstva i
pljačke bili su dio svakidaš-
njice. Bili smo sretni kad bi se
bar s vremena na vrijeme pro-
našao neki krivac. Javio se
svjedok, povjerovali smo mu i
uhapsili vašega oca. Ostalo me
se ne tiče. Ja nisam pozvao
ljude iz Udruženja za očuvanje
reda. Dolazili su uvijek kad bi
netko bio u zatvoru i sudili mu.
Inače, nisam imao ništa protiv
kad bi dolazili. Riješili bi nas
bar muke koju su nam ti nit-
kovi zadavali. To su uglavnom

bili razbojnici koje su i u dru-
gim dijelovima zemlje bili tra-
žili zbog raznih nedjela. S va-
šim ocem bilo je drukčije. Poku-
šao sam ih spriječiti i urazu-
miti. Pucao sam kako bih ih ot-
jerao, ali odgovorili su puca-
njem i zamalo me ubili. Ra-
njen, nisam mogao više ništa
poduzeti. Vjerujte mi! Sve što
sam vam rekao istina je.

– Tko je bio svjedok koga
neprestano spominjete? –
hladno ga upita Ian. – Kako
se zove i gdje živi?

– Ne smijem reći –
oprezno će šerif. – Zabra-
njeno je otkrivati identitet svje-
doka, ako ga se time dovodi u
opasnost.

– Otkud znate da bi time
bio doveden u opasnost? – lju-
tito će Ian i podboči se o pisaći
stol.

– Zato što... što... Želite se
osvetiti! To je očito. Nemojte
misliti da sam slijep. Kad bih
vam rekao tko je bio svjedok,
vi biste ga odmah ubili.

– Nešto sam vas pitao, še-
rife – oprezno će Ian.

– A ja sam vam odgovorio i
ne mogu vam reći ništa više.
Ne znate kako ovdje živimo.
Svi smo ovisni o Jenkijima i o
prokletom Asi Mitchelu. A baš
njega radi ne mogu vam ništa
reći.

– Kakve on ima veze s
ubojstvom našeg oca?

– Nisam rekao da ima veze
– pokušao se izvući Coleman
ali bilo je prekasno. – Vaš je
otac ubio dvojicu trgovaca.
Ljudi iz Udruženja za očuvanje
reda učinili su nešto što bi naj-
kasnije za tjedan dana dosudio
sud u Amarillu.

– Coleman, kako se zove svjedok? – oštro je ponovio Ian. – Koja je Mitchelova uloga u svemu tome?

– Ništa vam više neću reći! Najbolje će biti da obojica odete – odlučno će Coleman.

– Tako? Mislite? – ljutito će Ian. – Plašim se da se varate, šerife! Grdno se varate. Gile, pripazi na vrata!

Brzim koracima obišao je pisaći stol i stao tik uz šerifa. Coleman se odgurnuo od stola, ali nije imao snage ustati. Sjedio je kao oduzet.

– Što namjeravate? Ostavite me na miru! – pokušao je samouvjereno, ali čak i po boji njegova glasa osjećalo se da se boji. – Ostavite me na miru, imat ćete inače neprilike!

– Naš je otac mrtav, Coleman! – ponovio je Ian i uhvatio šerifa za košulju.

Povukao ga je sa stolice. Coleman se htio braniti, ali prije nego što je išta stigao reći ili učiniti, čvrsta ga pesnica udari u lice.

– Pokajat ćete se zbog ovoga – ljutito će šerif. – Kunem vam se da ćete zažaliti.

– Vi ste prvi koji treba zbog nečega žaliti – odvratio je Ian i zamahnuo pesnicom.

– Vi ste... vi... – promućao je šerif, ali od silnoga straha nije ni znao što zapravo želi reći.

Znao je da se braća Frank ne pretvaraju. Letimičan pogled na njihove ljutite oči bio je dovoljan da se uvjeri koliko je ogorčenja i ljutnje u tim mladćima koji neće uzmaknuti ni pred kime u namjeri da osvete oca.

– Jeste li poludjeli? Ne možete me ubiti!

– Mislite da ne možemo? – ogorčeno se nasmiješio Ian i ponovo zamahnuo pesnicom.

Coleman se podigao na koljena. Donja usna lagano je krvarila. Rukavom je obrisao krv.

– Ne mogu vam ništa reći. Možete me i ubiti udarcima ako želite, ali ne mogu – odmahnuo je glavom šerif.

– Nešto sam vas pitao i čekam odgovor. Mi imamo vremena, ali vama ga je preostalo još samo malo, šerife! Čovjek može vrlo lako umrijeti...

– Ništa vam neću reći!

Udarac što ga je zadobio usred lica odbacio ga je prema starom hrastovu ormaru u kutu. Udario je o ormar i uz stenjanje se srušio na pod.

Ian Frank odgurnuo je nogom stolicu što mu je stajala na putu i prišao šerifu. U tom trenutku šerif se pokušao obraniti. Podigao je noge i htio svom snagom udariti napadača, ali Ian je prozreo njegovu namjeru. Bacio se na šerifa prije nego što je ovaj stigao reagirati, potom se podbočio na jednu ruku a drugom ga udario u lice. Coleman bolno zastenje.

– Nešto sam vas pitao, Coleman!

– Ali ja, ali...

– Želite li da nastavim? – upitao je Ian i podigao pesnice.

– Vi ćete biti krivi ako budem ubijen – zastenjaio je šerif dok mu se lice grčilo od boli i očaja. – Mnogi su već ubijeni koji su previše govorili.

– Odgovor!

— Zove se Detras — usopljeno će Coleman. — Sancho Detras.

— Sancho? Meksikanac, znači — reče Ian. — Strancu ste znači više vjerovali nego starosjediocu ovoga grada? U redu, imat ćemo još prilike o tome porazgovarati. Nego, gdje živi taj Detras?

— U blizini Middle Watera ima farmu. Do đavola, sada sam propao — zastenjao je Coleman.

Gil se odmaknuo od vrata, lagano ih odškrinuo i provirio na ulicu. Nikoga nije bilo u blizini. Pomogli su šerifu da sjedne i izašli.

Nije im bilo drago što su ga na tako okrutan način morali prisiliti da progovori, ali drugog izbora nije bilo. On im sam nije pružio drugu mogućnost.

— Što ako je lagao? — upitao je Gil. — Gotovo ne mogu vjerovati da su ljudi iz Udruženja za zaštitu reda jednostavno odlučili objesiti čovjeka oduvijek poznata po poštenju, samo zato što je neki stranac izjavio da ga je vidio kako ubija. Ti su ljudi fanatici, ali nisu ludi. Možda nam je šerif lagao.

— Možda, ali ne vjerujem — odmahnuo je glavom Ian. — Mislim da nam je rekao istinu, ali kako si i sam kazao, vjerojatno je iza cijele stvari skriveno nešto više nego što je priznao. Ono što je rekao istina je, ali nije rekao sve. Tako barem ja mislim. Ostatak priče saznat ćemo od toga Detrasa. Jesi li opazio kako se ljudi plaše da ne kažu nešto što bi ih moglo stajati glave. Jedino je onaj sta-

rac rekao sve što mu je ležalo na duši. Ljudi su uplašeni, a sve je to nekako povezano s očevom smrću. Hajdemo! Do Middle Watera moramo dosta jahati i sumnjam da ćemo stići prije večeri.

— Kako bi bilo da prvo obavijestimo Jane — predložio je Gil.

— Obilazni put bi bio predug — odmahnuo je glavom Ian i prišao konju. — Sutra ujutro bit ćemo ponovo na ranču i sve joj ispričati. Shvatit će da nismo mogli prije doći.

— Nešto me ipak silno zanima — zamišljeno će Gil. — Što je meksikanski farmer iz Middle Watera tražio na cesti prema Spearmanu oko dva kilometra od našeg ranča. Ako je promatrao našeg oca, zašto ga nije pokušao spriječiti? Taj će nam Meksikanac morati odgovoriti na mnoga pitanja.

Zašutjeli su i odjahali iz grada prema zapadu. Nitko na njih nije obraćao pažnju.

X

Jahali su šutke, brzo i zadubljeni u misli. Marame što ih inače nose oko vrata svezali su na lice kako bi se zaštitili od prašine što se podizana toplim vjetrom kovitlala nad zemljom. Postepeno je tanki sloj prašine prekrpio životinjska tijela i priljepio se na znojem oblivenu kožu jahača.

Jašući satima imali su dovoljno vremena da o svemu dobro razmisle. Prisjetili su se svega što im je rekao šerif Coleman i s nestrpljenjem su će-

kali da stignu do čovjeka koji je njihova oca strpao u zatvor. Odlučili su da mu postave mnoga pitanja, a ni jedno svakako neće biti lako.

U Middle Water stigoše kasno popodne. Grad je bio manji od Dumasa. S obje strane glavne ulice uzdizahu se samo male drvene kuće.

Sjene postadoše već duže a zrak je i dalje bio težak. Vrućina nije popustila iako se sunce spustilo prema zapadu. Ujahali su šutke i usmjerili konje prema nekom čovjeku ispred saluna.

Čovjek, izvaljen u naslonjaču, napola zatvorenih očiju nije se ni pomaknuo kad su mu se približili. Prazna boca viskija stajala je pokraj naslonjača.

— Dobar dan! — pozdravi Ian Frank.

Čovjek samo kimne.

— Vrući dan, zar ne? — ljubazno će Ian.

— Živi se... — lijeno će čovjek.

— Tražimo Sancha Detrasa — oprezno će Ian i ispod oka pogleda brata.

— Prijatelji?

— Ne bi se baš moglo reći — oprezno će Ian.

— To sam i mislio — zaključí čovjek i uspravi se u naslonjaču. — Ne bih se želio upletati u stvari koje me se ne tiču.

— Pametno — nasmiješio se Ian. — Samo bismo vas nešto upitali.

— Ako je taj čovjek kojega tražite onaj koji se prije pola godine doselio ovamo i kupio farmu od starog Suttera, morate odjahati još oko četiri kilometra dalje na zapad.

— Što ste ono rekli? — oprezno će Ian. — Kad je kupio farmu? Prije pola godine?

— Dobro ste čuli. Došao je ovamo prije pola godine. Sutteru je već odavno dozlogrdilo ovdje živjeti i želio je otići. Prodao je tom pridošlici farmu za četiri ili pet stotina dolara. Momak je platio bez oklijevanja i kasnije nakupovao brdo stvari u prodavaonici, ali u svakom slučaju momak ima mnogo novca i, što je najzanimljivije, plaća sve u zlatnicima. Trebate li srediti s njime neke račune?

— Vjerojatno, ali sumnjam da će te račune moći platiti zlatnicima — nasmiješio se Ian.

Zahvalili su čovjeku i odjahali putem koji im je naznačio.

* * *

Gil Frank prvi je progovorio kad su grad ostavili za sobom.

— Znam što misliš, lane — uzrujano će Gil. — Misliš da je taj Meksikanac do grla upleten u svinjariju zbog koje je otac stradao. I ja mislim isto, lane!

— Vjerujem da će nam Meksikanac moći ispričati mnoga toga. Postavit ćemo mu mnoga pitanja i nadam se da će se brzo sjetiti odgovora. Zanima me odakle mu toliki novac, i to još zlatnici! Mrzim lažljivce, a kad su lažljivci ujedno i ubojice, mogu se toliko razljutiti da se ne mogu svladati.

Jahali su neko vrijeme šutke, s glavne ceste skrenuli na puteljak i ubrzo ugledali pred sobom u manjoj udolini Meksikančevu farmu, ne baš veliku ali dobro održavanu.

Masivna glavna zgrada smještena u sredini dvorišta bila je okružena uskim dugačkim stajama i ostalim sporednim zgradama.

Usporili su konje i zastali na trenutak.

– Lijepa mala farma kakva se u ova teška vremena samo rijetko može naći u Teksasu – zaključio Ian i obriše čelo.

Gil je kimnuo. U dvorištu se pojavila žena. Na glavi je imala maramu, a oko struka jednostavnu lanenu pregaču. Nije opazila strance na uzvisini iznad farme. Išla je prema bunaru, noseći u svakoj ruci po vedro.

– Što misliš, koliko ljudi živi na farmi? – upita Gil.

– Sve mi se čini da naš neprijatelj može zaposliti nekoliko radnika.

– Nećemo se šuljati nego odjahati dolje i popričati s nekim. Nitko nas ne poznaje i ne treba da se skrivamo. Odjahat ćemo do one žene i zamoliti je malo vode. Iz razgovora ćemo, nadam se, saznati koliko ih je. Ne smijemo biti sumnjivi.

Ian je podbo konja, a Gil ga je bez pogovora slijedio. Kopita su odzvanjala kamenim tlom. Žena na dvorištu čula ih je i podigla glavu. Napunila je oba vedra i podigla ih s ruba bunara. Ugledala je jahače, odmjerila ih upitnim pogledom i krenula prema kući s vedrima u rukama.

Braća Frank stigla su do dvorišta, kad je iz kuće izašao čovjek s puškom u ruci. Zastao je i pažljivo ih promatrao.

– Ostani miran – upozorio je Ian brata. – Nemoj se uzru-

javati. Dva smo stranca koja su svratila ovamo kako bi zamolila ljude na farmi da nam daju vode. Ne ispuštaj kuću iz vida, a s ovim momkom ću se ja pozabaviti – rekao je dok su prilazili dvorištu.

Čovjek s puškom u ruci krenuo im je dva koraka u susret. Krajičkom oka Ian Frank je opazio da se iza jednog od prozora pokraj vrata nešto pomaknulo. Čovjek pred vratima i dalje je čvrsto stezao pušku u rukama. Cijev je, doduše, bilo okrenuta prema dolje, ali je prst bio na obaraču. U očima čovjeka Ian vidje nepovjerenje.

– Što želite? – upitao je čovjek.

– Već dugo jašemo i nagutali smo se prašine – ljubazno će Ian Frank. – Kad biste dali malo vode za nas i konje, bili bismo vam uistinu zahvalni.

– Pojilište je pokraj staje – i dalje s nevjericom u očima reče čovjek. – Tamo je i bunar.

– Mnogo vam hvala – nasmiješio se Ian.

Braća su sjahala. Ian se osvrnuo oko sebe i odobravajući kimnuo.

– Lijepa farma. U ova teška vremena u cijelom se Teksasu ovako nešto vrlo rijetko može vidjeti. Pripada li vama? – upita Ian.

Prihvatio je uzde svoga konja i poveo ga prema bunaru.

– Na žalost ne pripada – nasmiješio se čovjek. – Ovo je farma gospodina Sancha Detrasa. Kupio ju je prije nekoliko mjeseci i odmah je priokrenuo poslu da je uredi. Bila je već propala. Bivši vlasnik nije

imao novca, a i nije bio više sasvim zdrav. Vremena su bila teška i još su vrlo teška, ali tko sada zna dobro početi, može uspjeti. Rat je završen. Čovjeku ne preostaje drugo nego se pomiriti s pobjednicima, ako ne želi glavom kroza zid – do-
dao je uz blagi osmijeh.

– Sasvim vas razumijem – kimnuo je Ian. – Vaš je gazda Meksikanac? – upita kao uzgred. – Gile, hajdemo do bunara.

Krenuli su dalje, a čovjek s farme pode za njima.

– Da, Meksikanac je – potvrdno kimne čovjek. – Namješten sam ovdje kao radnik. Ovako dobar posao prava je rijetkost u ovo vrijeme. Ljudi koji se sada vraćaju iz rata teško nalaze bilo kakvo zaposlenje, a kamoli ovakvo. Rijetko tko ima novca da plati radnike.

– Farma dobro izgleda. Vjerujem da imate mnogo posla. Uspijevate li uopće sve obaviti sami? – čudio se Ian.

– Ne bih sve mogao sam – nasmijao se čovjek. – Osim mene još jedan čovjek obavlja iste poslove kao i ja, a imamo i ženu koja vodi kuću i kuha. Posla je mnogo, vjerujte mi!

– Kako vam ne bih vjerovao – nasmijao se Ian i prišao bratu.

Činilo se kao da pjevuši dok se odmicao od radnika, a u stvari je zabrinuto promrmeljao da im neće biti lako domoći se Detrasa, ali da moraju pokušati sada, jer kasnije više neće biti prilike.

Gil je razumio svaku bratovu riječ i dok je cijeli treptao

od napetosti, reagirao je pravodobno u isti trenutak kad se Ian naglo okrenuo.

Ian Frank zastao je i u okretu se sagnuo do čizme, pogledavši pri tom prema kući i čovjeku koji je stajao po strani. Ovaj nije slutio ništa. Puška je labavo visila u njegovoj ruci. Ian je duboko udahnuo, odskočio korak unatrag, okrenuo se u skoku i bacio na zatečenog radnika.

Čovjek se skamenio od čuđenja i straha, usta mu se otvorila a oči razrogačile. Htio je nešto reći, povikati, ali sve se zbilo prebrzo da bi išta mogao poduzeti. Lagano se nagnuo naprijed, htio se obraniti rukama, podignuti pušku, ali nije uspio.

Ugledao je stranca pred sobom, upiljio se u njegove hladne oči i sljedećeg trenutka snažni udarac pesnice ga je pogodio pod bradu. Pao je kao ošinut munjom i ostao ležati.

Istodobno je Gil Frank pote-
gao revolver i pojurio prema kući. Iz kuće je dopro uzrujan, preplašen ženski povik. Gil je opazio da se iza prozora nešto pomaklo. Bacio se na tlo.

Prozorsko se okno razbilo i iz puščane cijevi što se pojavila na otvoru oglasio se pucanj. Metak je prozujao tik uz Gilovu glavu, ali mladić je već ležao na tlu i zapucao iz svoga teškog vojničkog kolta. Metak je raznio posljednje ostatke stakla što su virili iz razbijenog prozorskog okna kroz koje je provirila puščana cijev. Žena je ponovo kriknula.

Iz smjera bunara oglasio se pucanj. To je Ian Frank dohva-

tio pušku onesviještena radnika i pucao. Iz cijevi je bljesnuo plamen i osvijetlio polutamam nadolazeće večeri.

Kroz napola pritvorena vrata isteturio je neki čovjek. Učinio je nekliko koraka i srušio se. Stenjao je i prevrtao se po pijesku. U desnici je držao revolver.

Gil mu je pritrčao i oduzeo oružje. Ian je koračao dvorištem, uspravan i neustrašiv, ravno prema ulaznim vratima. — Stani, Iane! — upozori ga brat.

* * *

Ian Frank se nije obazirao na bratove riječi. Želja za osvetom bila je jača od razuma i tjerala ga da riskira. Zastao je na kućnom pragu i pričekao da mu se oči priviknu na tamu. Zakoraknuo je, opazivši nečiju sjenu na rubu hodnika. Bacio se na pod i gotovo u isti trenutak oglasi se pucanj. Skočio je na noge i neopisivom brzinom potrčao naprijed.

Podigao je nogu i svom snagom udario pušku koju je čovjek na kraju hodnika držao u ruci i namjeravao ponovo napuniti. Čovjek je pao na leđa, skočio, i dok se želio obraniti, Ian je već podigao pesnicu. Žena je ponovno vrisnula. Dograbila je nešto i bacila prema Ianu. Krajičkom oka vidio je opasnost i odmaknuo se u stranu. Udarac što ga je namijenio svome protivniku izgubio je time na jačini i preciznosti. Staklena vaza razbila se o dovratnik kraj kojeg je stajao. Žena je urlala od bijesa i straha, a Ian je u dva brza koraka bio

kod nje, zgrabio je za ručni zglob i gurnuo prema vratima. Na ulazu se pojavio Gil, visok i neustrašiv, kao i njegov brat.

— Svjetlo! Potrebno nam je svjetlo! — zaključio je Ian. — Detrase Stani! Tebe vidim i u mraku! U ruci držim revolver! Ne šali se sa mnom!

Gil je brzo pretražio prostoriju i ubrzo pronašao petrolejku. Požurio se da pripali i svjetlost obasja prostoriju.

Meksikanac je zastao kraj zida i uplašeno gledao pred sebe. Na pragu je ležala puška. Žena je prikrila lice rukama i jecala.

— Tu si, znači — mirno će Ian. — Jesi li ti Sancho Detras?

Meksikanac je šutio, blijed i izbezumljen od straha. Nije rekao ni riječi, ali u očima mu se očitovali strah i mržnja.

— Ne želiš razgovarati? — upita Ian. — Gile, odvedi ženu i zatvori je u staju zajedno s onom dvojicom na dvorištu. Ne bih želio da nas uznemiravaju.

— Hajde, ne plašite se — obratio se Gil ženi. — Neće vam biti ništa. Smirite se.

Žena je oteturala prema vratima. I dalje se tresla od straha.

— Nešto sam te pitao, prijatelju — ovaj put ošrim glasom reče Ian.

Meksikanac se sagnuo, bijesno kriknuo i bacio se naprijed.

Prije nego što je Ian stigao potegnuti revolver, bacio se na njega i počeo ga tući pesnicama, bijesno i izbezumljeno. Ian bješe odbačen unatrag. Izgubio je ravnotežu i udario o zid iza sebe. Podigao je ruke

kako bi se obranio od udaraca i podigao koljeno. Pogodio je protivnika koji se trenutak kasnije valjao na podu od bola. Na čelu mu se zacakliše kapi znoja, dolazeći do daha.

Ian mu je polagano prišao, odmaknuo stol što mu je smetao i sagnuo se. Oduzeo mu je oružje i udario ga nogom u čizmu.

— Jesi li ti Sancho Detras?

— ponovi Ian.

Odmaknuo se nekoliko koraka i ostao stajati desnice položene na revolver za opasalom.

Meksikanac je kimnuo, rukom je obrisao čelo ali i da dalje se nije dizao.

— Znači da smo na pravom mjestu — zadovoljno će Ian.

— Je li progovorio? — raspitao se Gil pojavivši se na vratima.

— Jest — kimnuo je Ian.

— Dobro — zadovoljno će Gil.

— Što želite od mene? — ljutito će Meksikanac. — Zašto upadate na moju farmu i zlostavljate me? Nestanite ili ću poslati po šerifa! Objesit će vas! Čujete li me, do vraga?

— Možda bi zaista bilo najbolje da pozovete šerifa — nasmiješio se Ian Frank.

— Što želite? — nesigurnim će glasom Meksikanac i teškom se mukom podigne na noge.

— Htjeli bismo porazgovarati s tobom — mirno će Ian.

— Imamo ti postaviti nekoliko zanimljivih pitanja i sve nam se čini da će tvoji odgovori biti isto toliko zanimljivi. Prvo što bismo željeli saznati jest oda-

kle ti toliki novac da kupiš ovu farmu i odakle ti novac da je urediš i ovako dobro vodiš u vrijeme kad ni jedan farmer ne može zaraditi niti toliko da se prehrani, a kamoli da ulaže u svoj posjed?

— O kakvu novcu govorite?

— pokušao se nasmiješiti Meksikanac. — Tko želi zaraditi, treba raditi. To je sve. Rad donosi dobit i...

— Nemoj nam samo pokušavati održati predavanje o mogućnosti zarade! — prekine ga Ian. — Odakle ti novac da plaćaš ljude? Tko u Teksasu danas ima novaca? Samo nitkovi! A sada prestani lagati, Detrase! Mrzim lažljivce. Odakle ti zlatnici kojima se razbacuješ u Middle Wateru? Govori!

— Ne... ne znam o čemu govorite — uplašeno će Detras.

— Uostalom, što se sve to vas uopće tiče. Vi ste poludjeli! Sve je ovo ludost. Tko ste uopće? Zašto ste odjednom banuli na moju farmu i postavljate ovakva glupa pitanja?

— Zovem se Frank, prijatelju — mirno će Ian. — Ja sam Ian Frank, a ovo je moj brat Gil — dodao je, pokazavši mlađeg brata.

Meksikanac odjednom još jače problijedi, a lice mu oblije znoj.

— Ja... ja... ne znam što želite time reći — promuca zbunjeno. — Ne razumijem ni riječi od svega što pričate. Što želite?

— Razmili dobro, Detrase, je li ti to prezime poznato? Dobro razmisli!

— Zaboga! — zavapio je Meksikanac i prislonio se uza zid.
— Ostavite me na miru! Ništa ne znam! Ostavite me! Nemojte mi ništa učiniti!

— Prestani cviliti! — ljutito će Ian. — Naš otac sigurno nije cvilio dok su ga nevina vješali zato što si ti rekao da je ubojica. Dosta je bilo samosažaljenja! Sjedi i govori! — povikao je, zgrabio ga za košulju i posjeo na stolac. — Dakle?

Gil je sjeo na stolac do Meksikanca a Ian ostao stajati ispred njega, palčeva zataknutih za opasač.

— Prije pola godine na cesti između Dumasa i Spearmana ubijena su dvojica meksičkih trgovaca. Kod sebe su imali tri tisuće dolara u zlatu! Dan kasnije neki ih je farmer pronašao i dovezao u Dumas, a isti dan pojavljuje se u šerifa netko tko tvrdi da je naš otac, Ben Frank, ubojica. Svjedok se zove Sancho Detras!

Meksikanac je sagnuo glavu i drhtao od straha, ali šutio je i slušao.

— Dan kasnije pojavljuju se šerif i njegov pomoćnik na našem ranču, hapse našeg oca, zatvaraju ga u zatvor kako bi ga nekoliko dana kasnije grupa fanatika linčovala. A kakve to veze ima dalje s tobom? Ne znaš? Sada ćeš čuti. Pojavljuješ se i kupuješ farmu koja je već duže vrijeme na prodaju, ali nitko nema novca i nije zainteresiran da je kupi. Vlasnik, stari Sutter, po pričanju tvoga radnika, sretan je što je može prodati i otići odavde. Plaćaš mu zlatnicima kupuješ alat u Middle Wateru, materi-

jal, namirnice i sve ponovo plaćaš zlatnicima. Brzo se sjeti odakle ti sav taj novac! Nemam više mnogo strpljenja.

— Ne znam što mislite... Ne znam... na što ciljate... Što želite time reći? Ja...ja...

Udario ga je nadlakticom u lijevi obraz. Obraz je gorio kao ožaren vatrom. Meksikanac je zastenjao.

— Stenjanje nije odgovor! Želim pravi odgovor — upozorio ga je Ian i unio mu se u lice. — Dakle?

— Ne mogu drukčije odgovoriti. Ne mogu, jer...ja... — zavapio je Detras dok mu je strah izbijao iz očiju i sprečavao ga da razumno govori i razmišlja.

— Ubrzo će se predomisliti, prijatelju! Nestrpljivi smo, a vani je mrak. Na tvom mjestu ne bih toliko razmišljao — upozorio ga je Ian i prijeteci podigao ruku.

— Već sam dugo tražio neku farmu koju bih mogao kupiti, ali nisam pronašao nešto što bi mi odgovaralo. Istina je da sam je kupio baš nekako u vrijeme kad je smaknut vaš otac, ali to je slučajnost.

— Lijepa li izgovora! Kad te ne bi bilo toliko proketo strah, vjerujem da bi se sjetio nekog boljeg odgovora. Požuri! Ubrzo ti više nećemo pružiti mogućnost da se predomisliš! Detras je pogledao u oči jednog i drugog brata Frank i shvatio je ono što mu je već ionako bilo jasno: nije bio daleko od smrti. Ako se brzo ne predomisli i kaže im sve što zna, umrijet će.

— Reći ću ti ja što je bilo dalje — mirno će Gil Frank. —

Dvojica trgovaca su ubijeni, ali nije ih ubio naš štac nego ti, prijatelju! Ubio si ih ti i ti si im oduzeo novac. Znao si da si ih napao na zemlji koja pripada našem ocu. Kad su pronađeni, otišao si k šerifu i rekao mu da si vidio našeg oca kako je ubio trgovce. Tako si ga otjerao u zatvor, a k tome si još i odigrao ulogu primjerna građanina. Novcem što si ga oduzeo trgovcima kupio si farmu i sada dobro i mirno živiš. Tako je to, dragi moj, i nikako drugačije!

Detras se pokušao nasmijati, ali lice mu se razvuklo u čudnu grimasu.

— Moram priznati da imate bujnu maštu. Uopće ne znam o čemu govorite — rekao je i pokušavao hiniti ravnodušnost.

— Nije važno da li razumiješ o čemu govorimo ili ne — mirno će Ian. — Nagradu za ono što si učinio ionako ćeš dobiti. I to sada odmah.

— Znači, vi ćete me... ubiti ćete me! — izbezumio se Meksikanac.

— Kad je naš otac ubijen radi nečeg što nikada nije počinio, oni koji su ga smaknuli nazvali su to linčom. I mi bismo sada mogli upotrijebiti isti izraz, samo što ćeš ti biti linčovan za nešto što si uistinu i skrivio. Osveta zaista nije lijepa riječ i zato je bolje da ovo što ćemo učiniti s tobom također nazovemo linč...

— Vi... vi... ubojice! Proklete ubojice! — Povikao je Detras. — U pomoć! Ubojice!

Vikao je sve dok ga Ian Frank nije ljutito zgrabio za košulju i snažno prodrmao.

— Reći ću vam sve! Čekajte! — povikao je odjednom Detras. — Obećajte da ćete me ostaviti na životu i ispričat ću vam što znam. Zašto bih samo ja stradao za nešto što nisam učinio sâm. Od samog početka bio sam protiv toga da ubijemo tog jadnog starca. Vjerujete mi! Stari nije vidio ništa, uvjeren sam u to, i nitko ne bi došao na pomisao da smo mi ubojice. Umro je uzalud, a ja sam to slutio od samog početka. Bio sam protiv toga da ga se ubije. Morate me poštediti!

— Vidjet ćemo — mirno će Ian. — Ovisi o tome hoćeš li nam reći sve što znaš. Prvo nam ispričaj svoju zanimljivu priču, a onda ćemo odlučiti. Zašto je naš otac morao otići u zatvor i zašto je obješen? Govori!

* * *

Meksikanac je sjeo Teško je disao i iscrpljen naslonio se na naslon stolice. Lice mu je bilo obliveno hladnim znojem.

— Mislili smo... teško je rastumačiti... — počeo je Detras.

— Mislili smo... Ubili smo trgovce i, kad smo već željeli otići, odjednom smo ugledali vašeg oca. Jahao je prema svojoj kući. Postojala je mogućnost da nas je opazio, iako nismo mogli biti sigurni da je tako. Koliko smo ga mogli vidjeti nije izgledao zabrinuto niti uplašeno i sve je govorilo da nas nije opazio, ali mogućnost je ipak postojala i tako... Odlučili smo da će biti najbolje da ga strpamo u zatvor i tako ga se riješimo. Kad bude proglašen ubojicom, bit će obješen i

više se nećemo trebati brinuti. Tako smo barem mislili...

— Svinje! Proklete svinje! — procijedio je Gil Frank.

Skočio je sa stolice i bacio se na Meksikanca. Zgrabio ga za košulju i povukao sa stolice, lica crvena od bijesa.

— Smiri se, Gile! — upozori ga brat.

Gil je spustio Detrasa i ovaj tresne natrag na stolicu. I dalje silno uzbuđen Gil je pogledao brata i potom sagnuo glavu. Vratio se na svoje mjesto.

— Nastavi! — zapovijedio je Ian.

— Da, naravno — tiho će Meksikanac i bojažljivo pogleda Gila. — Asa se dosjetio da bih se ja mogao prijaviti kao svjedok i reći da sam vidio vašeg oca kako je ubio trgovce. Uvjeravao me kako će svi u gradu vjerovati mojoj izjavi i tako je i bilo. Ljudi su čudni... Nisam ni pomislio da će povjerovati mojim riječima. Vaš je otac ipak godinama živio s njima, oduvijek je bio pošten i...

— To sada nije važno — prekinu ga Ian. — Što je bilo dalje?

— Jedne noći pojavio se Asa sa svojim ljudima. Prisilili su šerifa da im preda zatvorenika, čak su pucali u šerifa jer im se pokušao suprotstaviti. Bilo je to prvi put da im nije dragovoljno prepustio zatvorenika. Inače bi otišao spavati i ne bi se ni pomakao kad bi Asa i njegovi čuvari pravde i reda došli po zatvorenika da mu sude i objese ga. Ovoga puta ostao je budan, bdio je svake noći i pucao kad su si-

lom ušli, ali sve je bilo uzalud. Sam im se nije mogao suprotstaviti. Ranili su ga, izvukli Bena Franka iz zatvorske ćelije i objesili ga.

— Tko je taj Asa kojeg stalno spominješ? — raspitao se Ian.

— Što on ima s time? Dakle?

— upitao je i lagano spustio ruku nad revolver kada je u Meksikančevim očima nazreo oklijevanje.

— Zove se Asa Mitchel — brzo će Detras. — Sad je moćan i uvjeravam vas da mu se ne možete približiti. Oduvijek je bio pametniji od ostalih. Pri kraju rata sakupio je oko sebe skupinu razbojnika i kada su došli Jenki ponudio im je svoje usluge. Povjerili su mu nadzor oko plaćanja poreza. Njegovi ljudi prate utjerivače poreza i uvijek su im na raspolaganju. Uskoro će doći do prvih javnih dražbi. Rančeri i farmeri ne mogu više plaćati porez, jer nemaju dovoljno ni za život. Prisiljeni su da prodaju zemlju. Vjerujte mi da će Asa Mitchel iz svega izvući korist i uveliko se obogatiti, još više nego do sada. Nadzirat će prodaje i određivati tko može biti kupac. Čak izdaje ljude za koje se smatra da su pobunjenici, i tako kod Jenkija uživa dobar glas a ujedno puni svoju blagajnu.

— Mitchel... — zamišljeno će Ian i pogleda brata. — Sve što smo do sada čuli savršeno se povezuje i slaže. Nastavi, prijatelju! — reče i kiselu se nasmiješ. — Taj je Mitchel, znači, tvoj sudionik u ubojstvu trgovca, je li?

— Jest. Prvi je pucao. Uvijek je u svemu bio prvi. Njegova je

i zamisao kako da se riješimo vašeg oca. On je bio predvodnik ljudi koji su se u ratu brinuli o održavanju reda i mira u zemlji i sami presuđivali razbojnicima. Za rata bio je ugledan građanin. Ljudi su se plašili, a on im je vratio samopouzdanje. Kad smo vašeg oca otjerali u zatvor, Asi nije bilo potrebno mnogo truda da svoje ljude nahuška da ga smaknu. U Dumasu nije bilo suca, niti ga danas ima, i ti su se ljudi brinuli o redu. Sami su sudili i presuđivali. Svi su bili uvjereni da je Ben Frank ubojica, tako se barem činilo, i zato Asi nije bilo teško nagoovoriti svoje ljude da ga smaknu. Razbojnici bi često pobjegli iz zatvora čekajući da budu prevezeni u Amerillo, i zato su građani Dumasa bili zahvalni onima koji su, može se mirno tako reći, obavljali dužnost suca, i to na mjestu događaja.

— Tako ste, znači, objesili i našeg oca? — mirno će Ian.

— Jest — tiho će Meksikanac i spusti glavu. — Nismo bili sigurni je li nas vidio ili nije i nismo smjeli riskirati. Asa je odlučio da vaš otac mora umrijeti kako bismo mogli biti sigurni da nas neće izdati.

— Tko je sve bio među onima koji su one noći presudili našem ocu?

— Ne znam, uistinu ne znam — uplašeno je stresao glavom Meksikanac. — Sve su to bili poštene ljudi iz Dumasa i okolice koji uistinu nisu željeli ništa drugo nego pomoći da se u našem kraju održi mir i red. Kao što sam vam rekao, u ono vrijeme...

— Znači ti i taj Asa Mitchel ubojice ste našeg oca? — prekinuo ga je oštro Ian Frank. — Vi ste ubili i onu dvojicu trgovaca zbog kojih je naš otac obješen!

Detras je samo potišteno kimnuo i spustio glavu.

— U redu, Detrase, mislim da si nam sve rekao — mirno će Ian i okrene se prema vratima. — Gile, ti obavi što je potrebno!

Izašao je iz prostorije i otišao po konje.

Gil Frank ozbiljno je pogledao Meksikanca. Čovjek je zguren sjedio na stolcu pognute glave, crven u licu i silno uplašen.

— Jesi li nam uistinu sve rekao? — raspitao se Gil.

— Jesam! Tako mi svega! Jesam! — očajnički će Detras.

— Onda je dobro, Sancho — mirno će Gil, polagano izvlačeći revolver iz opasača. — Naš te otac pozdravlja, Detrase! — ogorčeno će Gil i zapuca.

Mukli zvuk ispaljenog hica dopro je do dvorišta i izgubio se nošen noćnim vjetrom.

Ian Frank odveo je konje do ulaznih vrata u kuću. Uzjahao je i za uzde držao konja svoga brata. Životinja se uznemireno trzala.

Od hica je prošlo samo nekoliko sekunda i Gil Frank se pojavio na vratima. Šutke je uzjahao i krenuo za bratom.

— Gile, moramo požuriti — javi se Ian Frank. — Sutra ujutro morali bismo stići na naš ranč i što prije odjahati do Ase Mitchela. Nekako ćemo mu se već približiti. Najvažnije je da

ne gubimo vrijeme i da on ne sazna da smo se vratili. Ubrzo će svi znati da smo se vratili, pročit će se da je Detras mrtav i Mitchel će poduzeti sve kako bi nas uništio prije nego što mi uništimo njega. Moramo požuriti! Oko sebe je sakupio mnogo ljudi spremnih na sve, a i zakon je za sada na njegovoj strani.

Jahali su cijele noći bez predaha, šutke, zamišljeni i zabrinuti, svjesni opasnosti kojoj se izlažu u želji da osvete oca.

* * *

Zemlja je uronjena u sivu jutarnju sumaglicu, vlažna i hladna kao svakog jutra u svitanje. Kapi rose prekrile su travu i žbunje, lišće i grane.

Konjska dlaka caklila se od vlage a odjeća dvojice jahača prilijepila se uz umorna, iscrpljena tijela. Lagano su drhtali. Oko ramena su prebacili pokrivače, ali im to nije mnogo pomagalo. Vlaga što će je prvi sunčani zraci ubrzo rastjerati podvlačila im se pod kožu sve do kosti.

Skrenuli su na sporedni put i polagano jahali. Životinje su nanjušile staju i iako umorne podigle glave i ubrzale. Iz sivila guste magle izviriše obrisi zgrade ranča. Jahači tek sada polagano počеше osjećati koliko su iscrpljeni. Kostu su ih boljela, a udovi kao da su od olova. Kapci im se zatvaraše usprkos očajničkim pokušajima da ih drže otvorenim.

Zaustavili su se pokraj staje i sjahali. Otvorili su vrata i uto začuše oštar ženski glas.

— Tko je? Pucat ću!

— Mi smo, Jane! — poviče Ian.

Dodao je bratu uzde svoga konja i krenuo prema kući. Mlada je žena i dalje nepovjerljivo držala u ruci pušku i tek kad je ugledala Iana kako izlazi iz magle i prepoznala ga, spustila je oružje.

— Ian — tiho će Jane i ugrize se za donju usnicu.

Doimala se umorno i zabrinuto. Vjerojatno ni ona nije cijele noći spavala. Ian joj je iz ruke uzeo pušku i uveo u kuću.

— Nismo mogli prije doći — umornim će glasom Ian. — Bili smo u Middle Wateru i jahali cijele noći.

— Cijele ste noći jahali? Odmah ću skuhati kavu! — brzo će Jane i požuri u kuhinju.

Ian je zastao kod vrata i žalosno se nasmiješio gledajući je. Toliko ju je silno volio, a sve što joj je pružao bile su brige i strepnje. Usprkos svemu ona ga je voljela, a to je u ovom trenutku bila velika utjeha. Bio je odlučan da joj jednog dana pruži bolji život od ovog sadašnjeg.

— Bili smo u Dumasu kod šerifa Colemana. Rekao nam je tko je svjedok čija je izjava našeg oca otjerao u zatvor — objasnio je Ian. — Otišli smo do tog čovjeka, nekog Meksikanca. On i njegov ortak ubili su onu dvojicu trgovaca za čiju je smrt osuđen otac. Plašili su se da ih je naš otac možda vidio i nisu željeli riskirati.

Jane je stavila kotao s vodom na ognjište. Vatra je blago tinjala. Sagnula se, stavila još drva i žaračem razbukkala pla-

men. Otišla je do smočnice, izvadila komad slanine i narezala nekoliko tankih ploški.

— Tko je taj drugi nitkov? Kako to da su oca tako brzo smaknuli? Mislím, kako to da su ljudi iz Odbora za očuvanje reda pristali... — zamišljeno će Jane.

— Sve je povezano, Jane — blago je prekine Ian. — Drugi ubojica predvodio je ljude iz Odbora. Zove se Asa Mitchel.

Stao je do ognjišta i promatrao kako stavlja slaninu u tavu i postavlja do kolta s vodom.

Žena se ukočila. Prošlo je nekoliko trenutaka i onda se okrenula. Lice joj je bilo prozirno blijedo i prestrašeno. Zaprepašteno je pogledala Iana.

— Znaš li tko je Asa Mitchel? — prošaptala je uplašeno.

— Znam. Sve smo o njemu čuli — gorko se nasmiješio Ian.

— Usprkos svemu, ne plašimo ga se. Čuli smo da radi za sjevernjake i da je zaposlio grupu opasnih momaka.

— To nije sve, Iane. Asa Mitchel može svakoga u našem kraju zgaziti i uništiti, samo ako to želi — očajno će Jane.

— Nema on oko sebe samo nekoliko ljudi nego ih je najmanje tridesetak vrlo opasnih. Svakoga tko mu se samo i pokuša suprotstaviti, naređuje da ga ubiju ili ga tjera sa zemlje. Nekolicinu manjih rančera već je tako otjerao i sada na njihovim posjedima žive nitkovi koji su u bescjenje kupili posjed za koji je netko drugi radio cijeli život. Mitchel je običan

krvopija! Svi mu se pokoravaju, jer ne vide drugog izlaza. Ne možete mu se približiti. Pred sam završetak rata izabrao je pravi trenutak i okupio oko sebe ljude onakve kakvi su mu poslije rata bili potrebni, nitkove kao što je i on sam. Kad su se poslije rata prvi Jenki pojavili na granici, dočekao ih je raširenih ruku i ponudio im svoje usluge. Ovi su to, naravno, rado prihvatili. Zajedno s oficirima sjevernjačke vojske projahao je gradom u pratnji svojih ljudi koji su sve vrijeme držali spremne puške, i kad bi se netko pobunio, istukli bi ga i strpali u zatvor. Kad taj nitkov čuje da ste saznali što je učinio, uništiti će nas i sravniti naš ranč sa zemljom.

— Znamo sve to, Jane — mirno će Ian i pogladi je nježno po kosi. — Cijele noći smo imali vremena o svemu razmišljati. Svjesni smo opasnosti, ali ne možemo drugačije. Znaš i sama da ne možemo! Moramo osvetiti oca makar i sami stradali. Dužni smo osvetlati njegov obraz. Asa Mitchel je za sada jači, ali neće dugo tako ostati. Pobjedit ćemo ga i poslati u smrt. Vjeruj mi, Jane!

Voda u kotlu počela je ključati. Jane je pripremila kavu i zamišljena i prestrašena nije ni opazila kako joj Ian nježno stavlja ruku na rame. Trgnula se i zatim nasmiješila. Pogledao ju je toplim pogledom punim ljubavi. Toliko joj je toga želio pružiti, a eto, za sada je njihova ljubav opet morala čekati.

— Znamo što radimo, Jane — tiho će Ian. — U Teksasu sada možeš ili umrijeti kao pobunjenik, ili se pognuti pred Jenkijima. Mi želimo živjeti! Čim obračunamo s Mitchelom, odlazimo na sjever. Tamo ima gradova u kojima se ljudima s mnogo volje pruža prilika da započnu sve iz početka. Znamo da Mitchell živi u blizini Dumasa. Otići ćemo do njega i prenijeti mu očev pozdrav — rekao je dok mu je oko usana zaigrao ogorčen smiješak. — Za našeg izbivanja spremi sve što možemo ponijeti na konjima i čim se vratimo krećemo!

Zajecala je od uzbuđenja. Toliko se toga u posljednje vrijeme dogodilo u njenu životu da nije mogla vjerovati da bi toj strahoti mogao doći kraj.

Ian je izašao. Prve zrake nadolazećeg dana obasjavale su orošenu zemlju, a u srcu mlade Jane Hunter i dalje je bilo sivo. Plašila se previše da bi se mogla nadati boljem. Toliko je čula o Mitchellovoj okrutnosti i bezobzirnosti da je bila uvjerenjena da za Iana i Gila ne postoji ni tračak nade.

Donijela je kavu na stol i pozvala braću da sjednu. Popili su topli napitak, pojeli isprženu slaninu i prilegli nekoliko sati da se barem malo odmire.

Ustali su oko podne. Ian je poljubio Jane u čelo i izašao. Kimnula je, zamišljena i vrlo zabrinuta jedva da je shvatila da odlaze i govore joj neka bude spremna za polazak čim se vrate.

Uzjahali su i brzo nestali u gustoj šikari. Na nebu je sunce pržilo svom jačinom.

Kasno popodne Ian i Gil obišu Dumas i uputiše se stazom što je vodila do Mitchellova posjeda. Poslije rata Mitchell je preuzeo kuću nekog južnjačkog oficira, izbacio njegovu obitelj, na cestu i smjestio se u njihovoj kući. Iz dana u dan postajao je sve moćniji i bogatiji.

Braća za sada još nisu smislila kako da mu se približe. Kuću u kojoj je živio nisu poznavali, nisu znali koliko ljudi ima oko sebe. Jedino u što su bili sigurni jest da ga žele i moraju ubiti i da ih ništa u tome ne smije spriječiti. Jahali su već četvrt sata sporednom stazom, kad odjednom zapažiše jahače.

— Jahači — upozorio je Gil brata.

Bili su za sada još daleko, ali trebalo je biti oprezan.

— Moramo pripaziti — zamišljeno će Ian. — Skloni se tamo iza onog grmlja i budi oprezan. Ja ću ih dočekati ovdje.

Gil je sumnjičavo odmjerio brata i bez riječi potjerao konja u zaklon. Iz korica u sedlu izvukao je pušku, sjahao i smjestio se.

Ian je teško disao. Konj se uznemireno trzao. Oblak prašine sve se više približavao i ubrzo se pojaviše trojica jahača. Ian je smirio konja i krenuo im u susret. Vidjeli su ga i nešto međusobno razgovarali. Ian je stigao do grmlja iza kojeg se sklonio Gil. Jahači su bili udaljeni osamdesetak metara. Zaustavio je konja i priče-

kao da mu se približe. Naslonio se u sedlu i stisnutih očiju upitno ih promatrao.

Jedan od jahača bio je širokih ramena, odjeven u skupo odijelo, košulje bijele poput snijega i skupa šešira na glavi. Kosa mu je u blagim valovima dosezala do ramena.

Druga dvojica bili su revolveraši. To se moglo zaključiti na prvi pogled.

— Ovaj put vodi u jednom jedinom smjeru — opasnom mirnoćom obratio se jedan revolveraš Ianu. — Kamo namjeravaš?

— Htio bih do gospodina Ase Mitchela — mirno će Ian. — U gradu su mi rekli da krenem ovim putem.

— Tražiš li posao? — upitao je čovjek odjeven u skupocjeno odijelo. — Sve mi se čini da si se vratio iz rata. Za dobre i sposobne ljude u mene uvijek ima posla. Čini mi se da bismo se mogli složiti. Ja sam Asa Mitchell.

Ian Frank sledio se od uzbuđenja i u trenutku je tisuću misli prošlo kroz njegovu glavu, dok je i dalje mirno promatrao ljude pred sobom. Na mnogo je toga pomišljao posljednjih sati i u mislima prolazio razne moguće i nemoguće kombinacije, samo nije pomišljao na to kako bi se tako odjednom mogao naći licem u lice s tim nitkovom koji je njegova oca otjerao u smrt. Čuo je da mu je čovjek pred njim još nešto rekao, ali ga nije shvaćao. Znao je što mu je činiti, svjestan da mu se ovakva prilika možda više nikada neće pružiti, ne iskoristi li je sada

odmah. Uspravio se u sedlu i kao u nekom transu nenadano je i brzo potegao revolver prije nego što su se trojica pred njim uopće stigla snaći.

— Pozdravlja te Ben Frank, Mitchele! Rado bi s tobom razgovarao i upitao te zašto si ga nevina poslao u smrt — rekao je Ian i zapucao.

Iz cijevi Ianova revolvera suknuo je crveni plamen i metak se zario u Mitchela koji se od čuđenja ukočio. U crvenom bljesku iz revolvera učinilo mu se kao da je na trenutak ugledao blijedo staračko lice Bena Franka. Strašna bol proparala mu je tijelo i osjećao je kako gubi svijest, tone i nestaje u nepovrat.

Pao je iz sedla i ostao ležati na tlu. Tako je završen život čovjeka koji je uništio tolike živote, mnogo ljudi unesrećio. Umro je bez riječi i svijet se oslobodio barem jednog od mnogih podlaca koji su bili uzrok nebrojenim nedaćama i patnjama.

Mitchelov se konj prepao i odjurio, a dvojica revolveraša tek su sada potegli revolvere. Sve se odvijalo toliko brzo i nenadano da jednostavno nisu stigli prije reagirati.

Iz grmlja uz stazu oglasio se hitac i jedan od dvojice je izbačen iz sedla. Drugi je smeteno podigao ruke.

— Proklinjat ćete još ovaj dan! — procijedi revolveraš. — Kunem vam se da ćemo vas progoniti sve dok vas ne pronađemo, a onda...

— Odlazi i prestani lupetati gluposti, jer bi ti se moglo dogoditi da ovo mjesto ne napustiš

živ — mirno će Ian. — Povedi sa sobom ranjenog prijatelja i nestanite što prije možete!

Iz grmlja se pojavio Gil. Revolveraš je podigao ranjena druga na svoga konja i šutke potjerao životinju. Zbunjen i povrijeđen očito je ipak shvatio da mu je najbolje da što prije ode, iako nije shvaćao kako to da ga ova dvojica puštaju. Morao se požuriti dok se ne predomisle!

— Previše je bilo lagano — tiho će Ian. — Prokleta lagano. Kad je rekao da se zove Asa Mitchel, prvi trenutak nisam mogao vjerovati.

— Hajdemo! Moramo požuriti! — upozorio ga je brat. — Čeka nas Jane. Naš je put dug i težak i tko zna hoćemo li uspjeti izbjeći potjeri.

Okrenuli su konje i brzo odjahali kući.

* * *

Okolo ponoći stigli su na ranč. Jane Hunter čekala ih je spremna za polazak. Kad ih je ugledala, uopće nije mogla vjerovati svojim očima. Nije imala vremena iskazati svoju radost, trebalo je požuriti i što prije krenuti.

Uputiše se prema sjeveru i tako, zahvaljujući tome što su odmah krenuli, bili su nekoliko sati u prednosti ispred Mitchelovih ljudi. Kad je vojska krenula za njima kao ubojicama, već su stigli do granice Kanzasa.

Slijedili su teški dani i tjedni bijega i straha dok su konačno uspjeli izbjeći potjeri. Jednog lijepog jesenjeg dana, umorni, iscrpljeni, ali puni nade, stigli su u Montanu.

* * *

Sunce je rastjerivalo jutarnju maglu. Ian Frank prede dlanom preko lica i ogleda se oko sebe.

— Montana — promrmljao je zaneseno. — Ostavili smo vukove za sobom i nalazimo se u Montani. Ponovo smo slobodni!

Jane Hunter duboko je uzdahnula i naslonila glavu na rame voljenog čovjeka. Oči su je pekle i boljele od napora. Ian je nježno pogladi po kosi i zagrlj je.

— Ne moramo više bježati — zaneseno će Ian. — Pogledaj ovu zemlju okupanu jutarnjim suncem i pomisli na budućnost. Ovdje ćemo naći novi dom i početi iz početka. Sve što je iza nas moramo zaboraviti i jedino na što moramo misliti to je naša budućnost. Najprije se moramo vjenčati — dodao je uz smiješak.

Jane je nijemo kimnula, a Gil se nasmiješio i potegao uzde svoga konja. Jedino što su ponijeli sa sobom jest uspomena na oca, čovjeka koji je postao žrtva ljudske surovosti.

Dok budu gradili novi dom i borili se za život, njegov lik bit će neprestano uz njih i svojim potomcima pričat će o starcu koji je volio ljude i pravdu, a umro radi nepravde i ljudske surovosti.

Orošenom travom obasjanom ranim jutarnjim zrakama sunca krenuli su u susret novom jutru.

Noel M. Loomis

SMRT TVORCA LUTALICE

Hodge Snyder krene naprijed na svom velikom doratu s bijelom mrljom na glavi. Njegov nadzornik Rush Manso opazi ga kako se približava i zaustavi svog pjegavog mustanga da ga pričekava. Konj je počeo pasti, a Rush se opustio u sedlu, promatrajući Hodgea sivim očima.

— Zašto nisi došao s druge strane stada? — upita Rush. — Tako bi izbjegao blato.

Hodge se osvrne na stado (tri tisuće junadi, nešto krava i nekoliko bikova) koje se izvijalo poput dugog zmijskog repa i nestajalo u golom oblaku prašine. Umorno odmahne glavom.

— Zar da se dovedem u opasnost da preplašim miješano stado? Nipošto. Bilo je dovoljno nevolja dok smo ga okupili kad se sinoć raštrkalo pred Vogelovim napa-dom — zijevne. — Tri noći uza-stopce bez zna i to uglavnom zbog Vogela — odmahne glavom nastojeći da mu okrvavljene oči ostanu otvorene. — Uostalom, i drugi momci gaze blato cijelo jutro. Tko sam ja da budem izuzetak?

Rush je bio visok i mršav, činilo se da je sav od kostiju i zglobova. Prekriži ruke na sedlu ispred sebe. Činilo se da se njegove duge kosti opuštaju.

— Pa dobro je to blato, najbolje u jugoistočnom Koloradu.

— Bit će ga još, prije nego što stignemo u Cheyenne — odvрати Hodge.

Izgledao je zabrinuto. Hodge je uvijek izgledao pomalo zabrinuto. Bio je to krupan čovjek svijetlosmeđe kose i sa čudnim ožiljkom poput bore zabrinutosti preko hrpta nosa.

— Kakva je situacija straga? — upita Rush, podižući mustangu glavu iz trave.

— Nije baš najbolja — odgovori Hodge. — Jutros smo pronašli četiri krave sa spaljenim papcima.

— Spaljenim? — upita Rush.

— Opržena su užarenim željezom — odgovori Hodge.

Rush pokuša zazviždati prašinom pokrivenim ustima.

— Znači da je istina ono što pričaju o Vogelu.

— Istina je — odvрати Hodge. — Svaka od četiri krave imala je puno vime i uz njih nije bilo teladi. Voleg je uzeo telad i opržio kravama papke, tako da ga ne mogu slijediti.

— Što ćete sad s tim kravama?

— Umotali smo ih papke, u sirovu kožu i nadamo se da će se oporaviti.

Čelo stada se počelo širiti. Rush pritjera mustanga bliže, kako bi stado ostalo na okupu i išlo naprijed.

– Bit će ovo dug dan – nastavi Hodge. – Trebalo je da pazim na stoku umjesto da tjeram kradljivce stoke.

– Dobro si učinio – reče Rush.

– Moramo razbiti Vogelovu bandu i onda će prestati krađe stoke u ovom kraju.

Hodge je jahao usporedno s Rushom. Dlakavom nadlanicom prijede preko suhih usana.

– Da smo barem uhvatili Vogela!

– Rush krajičkom oka ugleda jahača s lijeve strane. Podigne ruku i opiše krug u zraku, a zatim dva puta mahne prema sjeveru. Jahač se malo približi stadu. Rush dobaci Hodgeu preko ramena:

– Imat ćeš priliku da se još jedanput susretneš s Vogelom. Bit će trave idućeg proljeća duž Apishape, a ti ćeš voditi drugo stado s Concha.

– Možda – Hodge potjera natrag krupnog jednorogog junca koji se pojavio iz prašine, uzdignute glave. – Samo mi jedno nije pravo – nastavi. – Da barem nisu objesili dvojicu Vogelovih ljudi na onaj stupu u Pueblu!

– Rush se napol okrene u sedlu.

– Postoji za to razlog – reče. U cijelom kraju nema dovoljno visokog bora da se na njemu objesi čovjek.

Ožiljak na Hodgeovu nosu sad je sasvim sigurno bio bora zabrinutosti.

– Thelma ujutro dolazi u Pueblo i prvo što će ugledati bit će ona dvojica obješenih – duboko uzdahne. – Možda će pomisliti da Zapad nije civiliziran.

– To pokazuje da sam cijelo vrijeme imao pravo – odvrati Rush.

– Trebalo je da prodaš ranč, vratiš se u Kansas City i postaneš poslovni partner Thelmina oca.

– Tko?...ja? – upita Hodge srdito.

– Kad to nisi učinio i kad si uredio da ona dode ovamo k tebi – nastavi Rush moraš u nju imati povjerenje. Žene su razumne...Hej, natrag u stado, ti tamo, jednorogi davole! – zatim dovikne Hodgeu dok je tjerao junca natrag u stado:

– Ovaj je noćas poveo stampedo.

Hodge odsutno klimne glavom.

Što bi Thelma, koja se ugladeno ponaša i otmjeno oblači, što bi ona mislila o ovom kraju? Za Hodgea, Rusha i desetke tisuća drugih to je bila odabrana zemlja. No bi li i Thelma tako mislila?

Hodge pojaše naprijed da provjeri pravac stada. Trebalo je da Thelmi ispriča više o tome kakav je zapravo Kolorado. Trebalo je da joj ispriča o suši i sasušenoj travi duž Apishalpe, o dugim, prašnim danima na putu prema novim pašnjacima, o ljudima poput Vogela.

Ipak joj nije ispričao. Kao tele okruglih očiju, nije mogao misliti ni o čemu nego o Thelmi od onoga dana kad je otišao u Kansas City vlakom punim njegovih goveda. Ugledao ju je ondje, kod staja u skladištu. Bila je s ocem. Sjedila je postrance u sedlu, izan domašaja prašine, i izgledala je svježije i nedodirnjuto kao suncokret pun rose u ljetno jutro.

Pomislio je da je naučena na prisutnost goveda, na prašinu što je ona dižu, na njihov miris i na mukanje. Sad je međutim bilo jasno da je previše unaprijed mislio. Thelma nikada nije bila bliže kraju u kojem se uzgajaju krave nego što

su staje u skladištu. No dok je to ustanovio, već se počeo osjećati kao žedni junac u potrazi za vodom. Jedino se brinuo kako će je navesti da dade svoj pristanak.

Međutim, sada, kad se nalazio ispred stada i izvan prašine, mogao je malo jasnije sagledati situaciju. Možda prašina zamagljuje čovjekov razum kao i njegove oči. Sad se prisjećao što je Thelma rekla ili učinila. Svaki glupan koji umije bacati laso preko ambara znao bi da je otmjena poput konja koji vuče gradska kola na Istoku.

Čovjek koji je cijeli život proveo u stočarskom kraju trebao je da to zna, ali u Kansas Cityju Hodge se ponašao kao usplahireni junac kad izađe iz korala. Godinama nije vidio netaknutu ženu, a onda je zapazio nju kako sjedi uspravno i ponosno. Kosa joj je na suncu bila tamnocrvena a navrh glave joj se uzdizao bijeli šeširić s dvije vrpce koje su joj visile niz leđa. Vrpce su joj bile boje očiju, koje su bile plave i nasmijane dok je razgovarala s ocem i stočarskim inspektorima.

Zatim je ugledala Hodgea kako je otvoreno promatra. Pažljivo ga je pogledala od glave do pete, polako se približavajući njegovim očima, a onda su joj oči na trenutak zasjale, ali se više nisu smijale, kao da je ostala bez daha. Njemu se nije smiješila, kao što se smiješila ostalima, nego se brzo okrenula. Poslije se ipak smiješila, ali to je bio intiman osmijeh i bio je namijenjen samo njemu. Nije to bio veseli osmijeh poput osmijeha koje je dobacivala ljudima oko staja, nego tihi osmijeh koji je govorio:

— Ja sam tvoja, Hodge. Uvijek ću ići s tobom.

* * *

Jašući kroz gusto džbunje kadulje oko brežuljka koji je podsjećao na divovsku medvjedu šapu, Hodge je promatrao krajolik pred sobom, ali su mu misli odlutale daleko. Bora zabrinutosti postajala mu je sve dublja među očima. Thelma je odvažna, ali trebalo je da bude toliko razborit pa da joj kaže što je očekuje. Tek kad se vratio u svoj stočarski kraj, počelo mu je pucati pred očima. Ona je cijeli život provela u gradovima i uvijek imala sluge, pa čak i momka koji joj je sedlao konja. Zašto joj nije rekao da u njegovu kraju žena sama sebi mora sedlati konja? Odmahne glavom. Bio je uznemiren kao onaj jednorogi junac.

Prešli su Arkansas i poslije podne zaustavili stado nekoliko kilometara dalje. Bilo je vruće i ostavili su stado na uzvisini. Hodge odvede dorata s bijelom mrljom na glavi ostalim konjima i izabere velikog ridana za sebe i manjeg šarca za Thelmu.

— Nemamo žensko sedlo — podsjeti ga Rush.

— Kupit ću ga u Pueblu — odvрати Hodge.

— Idem po dva zalutala bika koja sam vidio kraj rijeke — reče Rush. Zatim sramežljivo doda: Hoće li ti trebati pomoć u Pueblu?

— Pomoć... — odvрати potišteno Hodge — pomoć mi je trebala u Kansas Cityju, prije nego što sam je nagovorio da se za mene uda.

— Bilo bi bolje — reče Rush — da si je doveo ovamo prije nego što si o svemu razmislio. Zapravo ne, trebalo je da podigneš novu kuću i sve ostalo. Sad vidi što se dogodilo, kuća stoji sama ondje na Apishapi, ali nema trave za goveda. Ti si u pokretu, a ona će morati voditi domaćinstvo u kolima.

Hodge odvrati stisnutih vilica:

– Dovoljno je loše i bez tvojih crnih predviđanja. Rush se uspravi u sedlu. Naposljetku, činilo se, osjeti sažaljenje.

– Gdje ćemo se naći s vama?

– Pridružiti ćemo vam se ujutro

– odgovori Hodge i podbode konja. – Pazi na onog jednorogog junca! – dobaci na odlasku. – Ujutro će opet pokušati da za sobom povuče ostale.

– Pazit ću – obeća Rush. – Do viđenja!

– Do viđenja!

Kad je stigao u Pueblo, Hodge ode u brijaćnicu. Okupao se i obrijao. Zatim je otišao u salun na piće. Obratio se barmenu:

– Zašto ne skinu onu dvojicu što vise na stupu?

Barmen je bio nizak, debeo čovjek naborana lica i crne kose s razdjeljkom u sredini.

– Čujem da ih čuvari žele ostaviti ongdje kao upozorenje – reče, brišući kapi viskija s bara.

Hodge je gledao u barmena, ali ga nije vidio. – Vogel ne shvaća kad mu poručuju – muklo odvrati. Isprazni čašicu i sa zveketom je spusti na bar. – Dajte mi još jednu – reče. – Odavde do Cheyennea ima mnogo prašine – naježi se, a onda se napol okrene i zagleda u tijela što su se njhala na stupu. Zatim nastavi:

– Ne bi bili toliko uočljivi da ne puše vjetar – popije piće i ponovo se zagleda u stup. Bilo ga je stid što gleda. – Ovaj bliži nama neprestano se okreće – promrmlja.

– Barmen mu vrati sitniš iz blagajne i reče:

– Dobro je što puše vjetar. Tako se barem jastrebovi neće na njih spustiti.

– Upravo dolazi poštanska kočija – promrmlja Hodge.

– Nema potrebe da se uzbuđujete zbog dvojice kradljivaca stoke – odvrati barmen.

Hodge je odnio žensko sedlo da ga oboje i ostavio oba konja u staji. Metlom je očistio čizme. Bile su već prilično naborane oko gležnjeva i počinjale su se derati, ali bile su udobne i odlučio je da ne kupuje nove dok ne dotjera stado u Wyoming.

Kupio je crvenu vunenu košulju i kad ju je obukao i preko nje prebacio bijeli kožnati prsluk koji je prije dvije godine kupio od nekog Oglale u Nebraski, učini mu se da se prilično dotjerao. Veliki obod starog šešira već se pomalo zgužvao, ali će još zadržavati kišne kapi da mu se ne slijevaju na odjeću. Džepove prsluka napunio je duhanom, cigaretnim papirom i šibicama. Povremeno je pogledavao na sat. Zatim je otišao u hotel i ondje čekao kočiju.

* * *

Sredinom poslijepodneva kočija je dokloparala s istoka. Vozač, čovjek s golemim brkovima i s izvezenim svilenim prslukom, zaustavi konje. Kočničar preuzme uzde i omota ih oko stupa, a vozač se dostojanstveno spusti s sjedala i krene u salun.

Vrata kočije se otvore i na njima se pojavi Thelma. Kosa joj je na poslijepodnevnom suncu bila jarkocrvena, onakva kakvu je upamtio, ali ovaj put pokrivena svijetloplavim šeširom s bijelim vrpčama. Podigla je skute haljine i skočila Hodgeu u naručaj. Držao ju je tako neko vrijeme i nijedno od njih nije moglo progovoriti ni riječi.

– Vaša prtljaga, gospodo Snyder! – kočničar pokaže na njezine

stvari. Zatim ugleda Hodgea kako je drži. – Vi ste Hodge Snyder, je li tako? Hoćete li mi pomoći da pone-
sem prtljagu?

Odnijeli su stvari do predvorja hotela.

– Možda ćemo morati dio tvoje prtljage neko vrijeme ostaviti ovdje – reče Hodge nelagodno.

– Zar nešto nije u redu, Hodge?

– upita Thelma.

– Trava se u dolini osušila – odgovori Hodge – i morali smo stado povesti na sjever. Ti bi mogla ostatu na ranču. ali bila bi osamljena. Osim toga povremeno se pojave Indijanci.

– Dakako, idem s tobom – reče Thelma. – Kada krećemo? – Već smo krenuli. Kad se trava počne sušiti, ne možeš čekati – odmahne rukom. – Stado je ondje prijeko, južno od ceste kojom si došla. Stići ćemo ga ujutro – zatim je povede u hotel. – Ovdje ćemo večerati, a ti se možeš malo osvježiti kad dođemo u našu sobu.

Osjećao se kako ga smiruje njezina vitka, snažna ruka.

– Ne boj se – reče Thelma. – Već smo mjesecima vjenčani znaš.

– Zar ja da se bojim? – odgovori Hodge.

Sad su već bili u sobi.

– Otvorit ću prozor – nastavi – ovdje je toplo.

Skinula je šešir. Plave oči su joj sjale kad je rekla:

Pomoći ću ti.

Prozor se naglo otvori i Thelma vrisne.

– Što je to? – poviče.

Hodge tiho prokune. Dva kradljivca stoke njihala su se na stupu preko puta njihove sobe na drugoj strani ulice. Jasno su se ocrtavali na zalazećem suncu. Desni se neprestano okretao.

– Ja... – Hodge zamuca.

– Jesu li to ljudi?

– Krali su stoku – odgovori Hodge kao da se brani.

– Tvoju stoku?

On odvrati pogled, grizući usne.

– Znači da si ti pomogao pri vješanju – bila je neumoljiva.

– Je...ne...bili su to čuvari.

Ona ponovo baci pogled prema tijelima što su se njihala i zadržali.

– Zar to nije ubojstvo? – upita naposljetku. Hodge je bio očajan.

– Neki možda tako misle, ali oni ne znaju kako je ovdje.

– Nikad mi nisi rekao da je ovako – odvrati Thelma s optužbom u glasu.

Nije joj mogao odgovoriti. Upravo se toga bojao. Thelma sjedne na krevet. Lice joj je bilo blijedo. Nije gledala Hodgea. Nakon oklijevanja on nabije šešir na glavu.

– Moram nešto kupiti – promrmlja smeteno i izide.

Požurio je niz ulicu u salun i nadušak ispio dvije čaše pića. Barmen ga je radoznalo gledao.

– Vaša žena je stigla danas poslije podne?

– Hodge klimne glavom, gledajući u čašu.

Barmen je gurao vadičep u novu bocu.

– Odlazi li s vama ujutro?

– Da, mislim da odlazi.

– Čujem – nastavi barmen – da je Vogel bijesan što ste mu sredili dvojicu ljudi.

Hodge ga pogleda, a onda se ponovo zagleda u čašu. Zatim se osvrne oko sebe. Salun se polako punio. Namjesti opasač.

– Jeste li možda čuli da se približava mom stadu?

Ne mogu reći što sam to čuo, ali da je Vogel bijesan na mene, bio bih spreman na sve.

Hodge se zagleda u njega. Zatim kupi bocu viskija i ponese u hotel. U predvorju sjedne za stol u kutu i zavrti bubanj revolvera. Bio je pun. Ponovo ga zavrti, sklopi revolver i stavi ga u korice.

Zatim dohvati bocu. Mislio je o Thelminoj finoj odjeći i o njezinoj lijepoj pojavi. Sa svakim gutljajem je sve više osjećao da je glupo što ju je doveo u Kolorado, a da joj prije nije rekao kako se tu živi. Krivica ga je boljela i nije imao hrabrosti da se suoči s Thelmom...

Odjahali su sljedećeg jutra. Vogelovi ljudi su se i dalje njicali na stupu, ali Thelma nije rekla ni riječi. Hodge je gledao ravno pred sebe.

Thelma je spretno jahala na ženskom sedlu. Sredinom dopodneva stigli su stado. Najprije su ugledali duge, paučinaste oblake prašine, a onda su naišli na kuharova kola koja su, kao i obično, bila na začelju. Hodge je poveo Thelmu sa zapadne strane, izvan domašaja prašine. Zatim su stigli kauboje.

— Kako su ozlijeđene krave? — odmah upita Hodge.

— Dvije su u kolima, onima što si ih kupio za sebe i za gospodu. Treća se dobro oporavlja, a četvrtu smo ustrijelili.

— Što im se dogodilo? — upita Thelma.

— Oni ljudi što su ih vidjela, ili neki iz njihova društva, opržili su im papke užarenim željezom kako ne bi krenule za svojom teladi — odgovori Hodge.

Thelma proguta slinu.

— I to nije sve — začuje grub glas iza sebe.

Hodge se okrene. Rush im je prilazio s malim teletom na konju. Oči su mu gorjele od bijesa. Uhvati tele za gubicu i otvori je.

— Vidite li ovo? — upita.

Hodge se okrene. Znao je što može očekivati. Thelma se primakne.

— Što mu se dogodilo? — upita.

— Ovom teletu — odgovori Rush — nožem su rasjekli jezik.

Thelmi se otme uzdah zaprepaštenja. Rush odjaše do kola u kojima je Thelma trebalo da vodi domaćinstvo. Spusti tele pokraj dvije ozlijeđene krave.

Thelma pride Hodgeu.

— Ne razumijem to — reče.

Hodge povuče nadolje otrcani šešir.

— Ovako se zapravo dogodilo — počne. — Tele se uvijek obilježava žigom svoje majke, ali samo u doba okupljanja, u proljeće ili u jesen. Svako tele koje se u međuvremenu odvoji od majke postaje lutalica, a onaj tko prebaci laso preko njegova vrata može ga obilježiti svojim žigom. Tele obično trči za majkom do okupljanja, ali ako čovjek poput Vogela ude u stado i telićima nožem razreže jezike tako da ne mogu sisati, a njihovim majkama oprži kopita tako da ne mogu slijediti telad, ubrzo nastane gomila lutalica. Zbog toga ga zovemo tvorac lutalica. Vogel i njegovi ljudi motre telice i čim oni napuste majke, odvoje ih od stada i obilježe svojim žigom.

— Dopušta li to zakon? — upita Thelma.

Hodge još više spusti šešir.

— Nije to zakonito, ali u tome nema svjedoka. Ako nema krave, da se vidi da je to njezino tele, tko god tele nađe, ima ga pravo i obilježiti.

— Drugim riječima — upadne Thelma — uvijek ovisiš o prisutnosti krave ako hoćeš dokazati vlasništvo.

– Tako je – odvrati Hodge.

Odjahali su zatim naprijed. Toga dana je na Rushu bio red da stražari na vjetrovitoj strani, ali nije odmah zamijenio svog prethodnika. Prišao je Hodgeu i tiho ga upitao:

– Vidiš li ono društvo ondje sprijeda?

Hodge klimne glavom a obod njegova šešira se zanjiše.

– Žele prepriječiti put našem stadu. – nastavi Rush.

Hodge uzdahne.

– Misliš li? – upita.

– Stoje kraj onih stabala već pol sata. Sad su pojahali prema nama.

Hodge namjesti opasač.

– Najbolje je da provjeriš revolver – tiho dobaci Rush. – Upotrijebio si ga prije nekoliko noći.

Hodge pogleda Thelmu. Ona je promatrala jahače koji su dolazili. Hodge tiho odgovori Rushu:

– Sinoć sam ga provjerio. Ti ostani sa stadom neka samo ide dalje – podbode konja, Thelma mu se pridruži, a on se zagleda u nju.

– Ti radije ostani ovdje s Rushom – reče joj.

– Ako bude nevolje – odvrati Thelma – želim biti s tobom.

On je pažljivije pogleda i prvi put opazi njezine zacrvenjene oči. Bio je zbunjen.

– Dobro – reče – ako moraš poći, hajde. No možda ovo neće biti ugodno.

Thelma ne odgovori, već samo podbode konja.

Jahači su se približavali po dijagonalni, namjeravajući presjeći put stadu. Bila su petorica, a jedan je nosio bijeli šešir. To je sigurno Vogel, pomisli Hodge.

Hodge potjera konja u kas, a Thelma nije zaostajala. On se

osvrne. Rush je bio tridesetak metara iza njih.

Voda petorice prepriječi Hodgeu put. Bio je to suhonjav čovjek sa crnim šeširom i dugim, spuštenim brkovima. Hodge zaustavi konja s njegove desne strane, tako da mu revolver ne bude skriven. Suhonjavi progovori kroz nos:

– Ja sam Beeson. Moj žig je jednooka kornjača. Ti si Hodge Snyder?

– Jesam – brzi pogled potvrdi Hodgeu da su sva petorica naoružana.

Beeson mahne u pravcu iza Hodgea.

– Je li to tvoja stoka? – upita.

– Jest.

Rush se zaustavi kraj Hodgea. Tri čovjeka pridu Beesonu. Vogel, tamna prilika s velikim bijelim šeširom, ostao je pozadi.

– Namjeravaš li na sjever?

– Ravno na sjever, u Colorado City i u Cheyenne.

Beesonove oči zaustave se na ožiljku na hrptu Hodgeova nosa.

– Moje stado je ispred tvog.

– Dobro – odvrati Hodge – možeš potražiti svoju stoku u našem stadu kad mi prodemo, ako ne rastjeraš stado.

Suhonjavi čovjek se ne pomakne.

– To je stoka iz Teksasa, je li?

Hodge klimne glavom, promatrajući Vogela.

Glas suhonjavog iznenada postane rezak:

– Ne usudi se potjerati svoje stado kroz moje! Ne želim da mi se tri ili četiri tisuće grla razboli od tekšaške groznice!

Hodge se objema rukama nasloni na sedlo. Oči su mu počivale na Beesonu.

– U mom stadu nema teksaške groznice – odvрати. – Prezimilo je na Apishapi.

Beesonove oči se suze.

– Nisam tako čuo. Čuo sam da to stado dolazi ravno iz Concha.

– Hoćeš li pogledati papire?

– Ne vjerujem papirima – odvрати Beeson. – U svom stadu imam dobru, prvoklasnu stoku i ne želim da je zarazi stoka iz Teksasa!

– Papiri će ti pokazati...

– Papire si mogao krivotvoriti. Mislim ozbiljno ovo što govorim. Nećeš provesti svoje stado kroz moj teritorij!

U Hodgeu je polako rastao bijes.

– Koliko dugo si ovdje, Beesone?

– Tri mjeseca.

– Poznaješ li onog čovjeka iza sebe, onog s bijelim šeširom?

– On me upozorio na tvoju stoku. Zbog toga mi je prijatelj.

Hodge se podigne u sedlu i zagleda u Vogelove oči.

– On je kradljivac stoke – progovori muklo.

Vogel slegne ramenima. Čekao je, Hodge je to znao, da Beeson obavi njegov posao.

Beeson poviče piskutavim glasom:

– Naredi svojim kaubojima da potjeraju stado zaobilazno!

Hodge je gledao u njega.

– Rekao sam ti da je moja stoka zdrava. Nećemo skrenuti s puta, Beesone!

Suhonjavi čovjek posegne rukom prema revolveru.

– Ne diraj to! – poviče Hodge i Beesonu se usta širom otvore dok je buljio u cijev Hodgeova kolta, a trojica oko njega zaustave ruke što su krenule prema revolverima.

Uto se začuje Rushov glas s Hodgeove desne strane:

– Kontrolirajte se! Nezdravo je tako iznenada posezati za oružjem.

– Sada – naredi im Hodge – krenite jedan za drugim s podignutim rukama i ne činite nikakve brze pokrete! Ti, Beesone, kreni prvi!

Beesonove usne bile su čvrsto stisnute. Potjerao je konja naprijed, ne spuštajući ruke. Hodge spusti ruku u kojoj je držao revolver, kad Vogel oštro progovori:

– Odbacite tu željeznariju u blato, vas dvojica!

Hodge se zagleda u njega. Vogel se neopazice smjestio tako da je na nišanu svojih revolvera držao i njega i Rusha. Hodge je oklijevao, ali nije imao izbora. S mjesta na kojem se nalazio nije mogao dobro nanišanimi Vogela. Vilice su mu bile čvrsto stisnute, a stisak na dršku njegova kolta počeo je polako popuštati.

U tom trenutku iznenadi ga ženski glas slijeva:

– Odbacite revolvere, gospodine Vogele!

Hodge trenutak ništa nije shvaćao. Zatim ugleda Thelmu kako, gotovo skrivena iza njegova tijela, nišani niklovanim deringerom Vogela.

Sve je moglo završiti samo na jedan način. Hodge pobode konja i pojuri na Vogela. Probio se kroz Beesonove ljude i prije nego što je Vogel uspio opaliti, našao se na čistini.

Vogelov desni revolver zagrmi i Hodge osjeti žestok bol u bedru. Zatim njegov kolt opali. Vogel je izgledao iznenađeno. Opalio je još jedanput, ali se metak zabio u blato. Pokuša podići ruku, a Hodge ponovo opali. Zabijao je olovo u njega dok se nije mlitavo ovjesio preko sedla. Zatim se svalio na tlo;

najprije udarivši glavom. Bio je mrtav.

Hodge okrene konja. Rush je držao na nišanu Beesona i njegove ljude. Hodge je punio revolver dok je govorio Beesonu:

– Ovaj bandit Vogel krao je stoku i stvarao telad litalice s druge strane Arkansasa. Hoćeš li da te povedem u Pueblo da ti to dokažem?

Beeson je buljio u Vogelovo tijelo. Brkovi su mu se još više spustili. Zatim podigne pogled, a Hodge zavrti bubanj i sklopi revolver.

– Mislim da ti moram vjerovati – odvрати Beeson, gledajući u revolver – ako mi pokažeš papire.

Hodge izvadi iz džepa svežanj dokumenata, i to lijevom rukom, jer je u desnoj držao kolt. Listao je papire palcem i kažiprstom, a onda izvukao jedan i pružio ga Beesonu.

– Ovo je račun za dvije tisuće osamsto junadi koja je došla iz južnog Teksasa prošlog ljeta. Krave i bikovi su pasmine kolorado. Je li to dovoljno?

Beeson se zagleda u papire. Hodgeovo stado se dotad već približilo. Zrak je bio pun prašine a žedna stoka je mukala. Beeson savije papir i vrati ga Hodgeu.

– Možda nas je prevario onaj slatkorječivi razbojnik.

– Čini se da je tako – odvрати Hodge.

Beeson je izgledao vrlo umorno.

– Dobro – reče tiho.

– Jesi li zadovoljan? – upita Hodge.

– Zadovoljan sam. Možeš proći.

– mršavom rukom pokaže prema sjeveru. – Ali ako tvoja stoka razrazi moju – nastavi muklo – možeš biti siguran da ćemo se ponovo vidjeti.

Hodge se nasmiješi.

– Imat ću to na umu – reče i gurne revolver u korice.

Beeson i njegovi ljudi polako odjašu. Beeson se u prolasku zagleda u Vogelovo tijelo, a onda podigne pogled i spazi kako ga Hodge promatra, pa krene dalje.

Stado ih je dotad već stiglo. Hodge krene naprijed. Zatim se okrene prema Thelmi i smrknuto upita:

– Gdje si samo nabavila onaj sjajni mali revolver?

Ona ga je promatrala, smiješeći se.

– Nisi mi ništa ispričao o Koloradu – reče – pa sam se obavijestila u turističkom vodiču. Pročitala sam da je većina ljudi u Koloradu naoružana, pa sam kupila revolver u Kansas Cityju. Nije velik, ali mi je trgovac rekao da je djelotvoran iz blizine. Osim toga, otac je smatrao da mi ne bi pristajao revolver poput tvoga.

Hodge je gledao u nju. Smiješak njezinih plavih očiju otapao ga je kao sunce maslac. Podbo je konja prema njoj. Zatim se prisjetio stada za njih, ali sve je to moglo čekati. Bit će još mnogo stada koja će on i Thelma voditi.

Rush je otišao na svoje mjesto na rubu stada. Thelma se približi Hodgeu.

– Čudan si ti čovjek – reče. – Sinoć si se bojao žene, slabašnog stvorenja, a danas si potegao revolver na četvoricu ljudi. Na kraju si se zaletio na ubojicu.

Hodge obliže prašinu sa suhih usana.

– Pa... ja...

Uto im se približi Rush.

– Hoćemo li ga pokopati? – upita.

Hodge klimne glavom.

-- Drago mi je što si ga ustrijelio -- reče Thelma i zadrhti. -- To ga je spasilo od vješanja.

Hodge se zagleda u nju. Plakala je. Pitao se hoće li se onesvijestiti. Poda da je obuhvati rukom, a onda osjeti ranu na bedru. Desna čizma mu je bila puna krvi. Nagne se naprijed i iznenada mu se zacrni pred očima...

Kad se probudio, ustanovio je da se nalazi u kolima zajedno s dvije ozlijeđene krave i s teletom rasječena jezika. Podigne glavu. Nogavica mu je bila rasporena a bedro omotano zavojem. Kola su se tresla na neravnu putu. Shvati da mu glava počiva na Thelminu krilu i da ga njezina ruka miluje po čelu. Odnekud se pojavi Rush i proviri kroz ceradu.

-- Kao što sam uvijek govorio -- obrati se Hodgeu -- ako ti situacija izmakne kontroli, najbolje je da računaš na ženu.

Hodge se zagleda Thelmi u lice. Opazi sitne nakupine prašine duž njezina nosa.

-- Računam na to -- reče joj -- da ćeš mi dati onaj svoj topčić prije nego što nekoga ozlijedi.

-- Ne možeš razoružati ženu bez obrane -- odvrati Thelma.

Hodge joj se zagleda u oči. Nježno su ga promatrale. Zatim duboko uzdahne i opusti se.

-- U svakom slučaju nisam lutalica -- reče. -- Zauvijek si na meni utisnula svoj žig.

Preveo Žarko Vodinalić

U PRIPREMI:

Louis L'Amour:
MILO TALON

Izašao je novi broj revije

naš strip

Ako ga nemaš, potraži ga
ODMAH!

